

برگهای فارسی

برای کلاس نهم

بھارت کا آئین

حصہ 4 الف

بنیادی فرائض

حصہ 51 الف

بنیادی فرائض - بھارت کے ہر شہری کا یہ فرض ہوگا کہ وہ...

- (الف) آئین پر کار بند رہے اور اس کے نصب اعین اور اداروں، قومی پرچم اور قومی ترانے کا احترام کرے۔
- (ب) ان اعلیٰ نصب اعین کو عزیز رکھے اور ان کی تقیید کرے جو آزادی کی تحریک میں قوم کی رہنمائی کرتے رہے ہیں۔
- (ج) بھارت کے اقتدار اعلیٰ، اتحاد اور سالمیت کو مستحکم بنیادوں پر استوار کر کے ان کا تحفظ کرے۔
- (د) ملک کی حفاظت کرے اور جب ضرورت پڑے قومی خدمت انجام دے۔
- (ه) مذہبی، لسانی اور علاقائی و طبقاتی تفرقات سے قطع نظر بھارت کے عوام الناس کے مابین یک جہتی اور عام بھائی چارے کے جذبے کو فروغ دے نیز ایسی حرکات سے باز رہے جن سے خواتین کے وقار کو ٹھیس پہنچتی ہو۔
- (و) ملک کی ملی جلی ثقافت کی قدر کرے اور اُسے برقرار رکھے۔
- (ز) قدرتی ماحول کو جس میں جنگلات، جھیلیں، دریا اور جنگلی جانور شامل ہیں محفوظ رکھے اور بہتر بنائے اور جانداروں کے تین محبت و شفقت کا جذبہ رکھے۔
- (ح) دانشورانہ رویے سے کام لے کر انسان دوستی اور تحقیقی و اصلاحی شعور کو فروغ دے۔
- (ط) قومی جاندار کا تحفظ کرے اور تشدد سے گریز کرے۔
- (ی) تمام انفرادی اور اجتماعی شعبوں کی بہتر کار کردگی کے لیے کوشش رہے تاکہ قوم متواتر ترقی و کامیابی کی منازل طے کرنے میں سرگرم عمل رہے۔
- (ک) اگر ماں باپ یا ولی ہے، پھرے سال سے چودہ سال تک کی عمر کے اپنے بچے یا وارڈ، جیسی بھی صورت ہو، کے لیے تعلیم کے موقع فراہم کرے۔

برگهای فارسی

برای کلاس نهم

BARG-HA-E-FARSI

Std. IX

مہاراشٹر اسٹیٹ بورڈ آف سیکنڈری اینڈ ہائسریکنڈری ایجوکیشن

پونہ - 411 004

First Edition : 2012
Reprint : 2022

The Board of Studies :

Mrs. Peerzade Shahnaz Mohd. Sahab (Convener)
Mrs. Raziya Begum Ghulam Husain Patel (Member)
Mr. Shaikh Sagheer Shaikh Ghani (Member)
Mr. Waheed Imam Ansari (Member)
Dr. Shujaat Ali Sayyed (Member)
Dr. Mazhar Alam Siddiqui (Member)
Mr. Mohd. Aleem Nakhtare (Invitee)

Editorial Board :

Mr. Abdul Basit Abdul Bari Khaleequi
Mr. Ansari Ahmed Husain
Mr. Akhter Jahan Mohd. Siddique

Co-ordinator :

Dr. Mazhar Alam Siddiqui
Dr. Haroon Faraz

© **Maharashtra State Board of Secondary and Higher Secondary Education Pune 411004.**
OR
© **Publisher**
All rights reserved

No parts of this book may be reproduced or transmitted in any form or by any means, C.D. ROM/ Audio Video, Cassettes or electronic, mechanical including photocopying, recording or by any information storage and retrieval system, without permission in writing from the Secretary Education, Pune - 411 004.

As laid down by the Board of Secondary Education the Committee of Writers prepared this book under the guidance of the Board of Studies.

Publisher :

Shri S.H. Dhakne
Secretary, Maharashtra State Board of Secondary and Higher Secondary Education, Pune - 411 004.

Board Evaluation Officer : Govardhan Sonawne

Production and Distribution :

Maharashtra State Bureau of Textbook
Production and Curriculum, Pune - 411 004.

Cover Design :

Shri Chandrashekhar Begampure

Production :

Shri. Vivek Gosavi (Controller)
Shri. Sacchitanand Aphle (Chief Prod. Officer)
Shri. Rajendra Chinderkar (Production Officer)
Shri. Rajendra Pandloskar (Assistant Production Officer)

Paper :

70GSM, Creamwove

Typesetting :

ALTAF AMEEN (Sadan Graphics),
Malegaon - 423203

Print Order :

Printer :

دستورِ هند

سرآغاز

ما مردمانِ هند بامتنانت و سنجیدگی تصمیم می‌گیریم که
هند را یک جمهوریٰ مستقل و اجتماعی و غیر مذهبی بسازیم
و برای شهر یانش حاصل کنیم

انصاف : اجتماعی و اقتصادی و سیاسی

آزادی : آزادی فکر و اظهار و عقیده و ایمان و عبادت

مساوات : به اعتبار حیثیت و موقع؛ نیز بین همه مردمان

اُخوت را برای عظمتِ فرد و تیقّنِ اتحاد سالمیتِ ملت ترقی بدھیم۔

در مجلسِ دستور ساز ما امروز بتاریخ بیست و شش

ماه نومبر ۱۹۴۹ میلادی بذریعهٔ هدا این دستور را وضع می‌کنیم -

و اختیار می‌نمائیم و بر خودمان نافذ می‌کنیم.

بھارتیہ راشٹر گیت

(مکمل)

جن گن من ادھینا یک جئے ھے
 بھارت بھاگیہ ودھاتا!

پنجاب، سندھ، گجرات، مراٹھا،
 دراوڑ، اُتکل، بُنگ،

وندھیہ، ہماچل، بیمونا، گنگا،
 اُچھل، جل دی، ترنگا،

تو شھنامے جاگے، تو شھنامشیں ماگے
 گاھے تو جئے گا تھا

جن گن منگل دایک جئے ھے
 بھارت بھاگیہ ودھاتا!

جئے ھے، جئے ھے، جئے ھے،
 جئے، جئے، جئے، جئے ھے

اختصار

جن گن من ادھینا یک جئے ھے
 بھارت بھاگیہ ودھاتا!

جئے ھے، جئے ھے، جئے ھے،
 جئے، جئے، جئے، جئے ھے

عهد

بهارت میهین من است. همه بهارتیان برادران و خواهران من اند. من میهین خویش را دوست می دارم و به ارث عظیم و گوناگون آن فخر می کنم.

من دائم سعی خواهم کرد که در خور ارث آن بشوام. من پدر و مادر، آموزگاران و بزرگان خویش را احترام خواهم کرد و با هر یک سلوب خوش خلقی خواهم کرد.

من عهد می کنم که خود را برای میهین خویش و مردمان میهین خویش وقف می کنم. در بهداشت آنها مسربت من است.

PREFACE

The Maharashtra State Board of Secondary & Higher Secondary Education, has in the light of the National Syllabus 2000, revised the State Syllabus from Std. IX to Std. X. The Board has prepared the draft of the syllabi of all the subjects and languages for Std. IX and Std. X and for Std. XI and Std. XII. While preparing the syllabus, the syllabi of other States were duly considered. The draft syllabi of different subjects and languages were seen by the experts and the necessary changes were incorporated while they were finalised, to enable the students to meet the challenges of the 21st century.

The Board has made provisions for learning different languages both at the secondary stage and at the higher secondary stage. At the higher secondary stage alongwith modern Indian languages or mother tongue. Provision of studying classical languages is also made, as an option, thus making it possible for student to learn Persian for those desiring to learn the language.

The Board of Studies in Urdu, Persian, Arabic and Avesta Pahlavi has prepared the draft of the syllabus of Persian and with the assistance of the editorial board of Persian has prepared the textbook for std IX in the light of the approved syllabus. The board of studies has taken care to see that the syllabus and the textbook based on it has an Indian reference. This is because persian language has about eight centuries long association with India, has made great impact on Indian culture and contributed to the rich cultural heritage of our country. Study of Persian at this level would enable the student to become aware of the links among the Indian languages.

The State Board is thankful to the Convener, the members of the Board of Studies in Urdu, Persian and Avasta Pahlavi, the members of the editorial board and the co-ordinator for having taken pains to prepare the textbook. The board is also thankful to the writers, poets and institutions from where the material has been obtained.

The Director of the Bureau of Text Book and Curriculum Research has to be specially thanked for timely printing and distributing this book.

(Shri Sarjerao Jadhav)

Chairman

Maharashtra State Board of Secondary &
Higher Secondary Education, Pune.

Pune - 411 004

Date : 30/04/2012

فهرست

بخش نشر [Prose Section]

01 ...	حروف تهجی	(۱)
03 ...	پروردگار ما	(۲)
05 ...	اعداد	(۳)
09 ...	ساعت	(۴)
11 ...	اسم‌های هفته، ماه‌های سال و فصل‌های سال	(۵)
13 ...	ضرب الامثال	(۶)
15 ...	مشورت باهم	(۷)
17 ...	مریض و پزشک	(۸)
18 ...	چراغ سبز	(۹)
20 ...	قرآن مجید	(۱۰)
22 ...	جشن نور	(۱۱)
23 ...	گل‌های خندان	(۱۲)
25 ...	با غ احترام	(۱۳)
26 ...	تورا سپاس	(۱۴)
28 ...	نامه به پدر	(۱۵)
29 ...	جابر بن حیان : بنیانگذار علم شیمی	(۱۶)
31 ...	گرگ و گاو	(۱۷)
33 ...	آلودگی هوا	(۱۸)

بخش نظم [Poetry Section]

36 ...	حمد	(۱)
37 ...	درفضیلت علم	(۲)
38 ...	حبیب یغمائی	(۳)
39 ...	مصطفی رحمان دوست	(۴)
	روباء وزاغ	
	انار	

40 ...	عبداللہ بن مسیح شریف	درختکاری	(۵)
41 ...	میر شمس اللہ یں فقیر	مادر ہند	(۶)
42 ...	زگ مصوّری	وقتی بنفسه زیباست	(۷)
44 ...	اسفانہ شعبان نژاد	گل لبخند	(۸)
46 ...	حافظ شیرازی	غزل	(۹)
47 ...	نظام - فرقہ	رباعیات	(۱۰)
48 ...	مرزا بیدل - ابن پیغمبر	قطعات	(۱۱)

بخش نحو [Grammar Section]

(در انگلیسی)		(در اردو)	
74 - 95 ...	(در انگلیسی)	49 - 73 ...	(۱) مفرد و جمع
(1) Singular & Plural			(۲) مرکب تو صفتی
(2) Adjectival Construction			(۳) مرکب اضافی
(3) Possessive Construction			(۴) اشارہ و مشاہد ایہ
(4) Demonstrative Pronouns			(۵) انواع معین
(5) Auxiliary Verbs			(۶) مصادر
(6) Infinitives			(۷) فعل
(7) Verb			(۸) ماضی مطلق
(8) Past Indefinite Tense			(۹) ضمائر فعلی
(9) Subjective Pronouns			(۱۰) ضمائر مفعولی
(10) Objective Pronouns			(۱۱) ضمائر اضافی
(11) Possessive Pronouns			(۱۲) ماضی قریب
(12) Past imperfect Tense			(۱۳) حرف های جائزہ (حرف اضافہ)
(13) Prepositions			(۱۴) حرف های استفہام
(14) Interrogative particles			(۱۵) ماضی بعید
(15) Past Perfect Tense			(۱۶) مضارع
(16) Aorist			(۱۷) زمانہ حال
(17) Present Tense			(۱۸) زمانہ مستقبل
(18) Future Tense			(۱۹) امر و نهی
(19) Imperative & Negative Imperative			(۲۰) حرف ربط
(20) Conjunction			(۲۱) جنس
(21) Gender			

برگهای فارسی [BARG-HA-E-FARSI]

[برای کلاس نهم) (For Std. IX]

The following PROSE and POETRY lessons are prescribed for 'Composite-Course' to be taught during the first and second terms.

(A) **Prose :** 01, 02, 03, 04, 05, 06, 08, 10, 11, 12, 13, 15.

(B) **Poetry :** 01, 02, 04, 06, 07, 09, 10, 11.

(C) **Grammar :**

(i) Revision of Grammar of Std. VIII	(v) Pronouns
(ii) Parts of Speech	(vi) Verbs
(iii) Kinds of Noun	(vii) Conjunctions
(iv) Adjectives	(viii) Tenses

Composite Course (Marks : 50)

میقات اول (First Term)

بخش نظم [Poetry Section]

- ۱) مرح
۲) در فضیلت علم
۳) انار
۴) مادریند
- مصطفی رحمان دوست
میر شمس الدین نقیر

بخش نثر [Prose Section]

- ۱) حروف تہجی
۲) پروردگاریما
۳) اعداد
۴) ساعت
۵) اسم‌های هفت، ماه‌های سال و مصلحهای سال
۶) ضرب الامثال

بخش نحو [Grammar Section]

- (i) Revision of Grammar done in Std. VIII :
(ii) Parts of Speech : اقسام کلمات
(iii) Kinds of Noun : اقسام اسم
(iv) Adjectives : صفات

Composite Course (Marks : 50)

Second Term (میقات دوسم)

[Prose Section] بخش نثر

- (۱) مریض پزشک
- (۲) قرآن مجید
- (۳) جشن نور
- (۴) گل‌های خندان
- (۵) باغ احترام
- (۶) نامه بپدر

[Poetry Section] بخش نظم

- (۱) وقتی بفشنگ زیباست
 - (۲) غزل
 - (۳) رباعیات
 - (۴) قطعات
- نگران منصوری
حافظ شیرازی
نیام- فرنجی
مرزا بیدل - ابن میمن

[Grammar Section] بخش نحو

- (i) Pronouns : ضمائر
- (ii) Verb : فعل
- (iii) Conjunctions : حروف ربط
- (iv) Tenses : زمانها
 - (a) Past Tense : زمانه اخضی
 - (b) Present Tense : زمانه حال
 - (c) Future Tense : زمانه مستقبل

Second Language (Marks : 100)

میقاتِ اول (First Term)

[Poetry Section] بخشِ نظم

- (۱) حمد
- (۲) در فضیلتِ علم
- (۳) روباه وزاغ
- (۴) انار
- (۵) درختکاری

[Prose Section] بخشِ نثر

- (۱) حروفِ تہجی
- (۲) پروردگاری ما
- (۳) اعداد
- (۴) ساعت
- (۵) اسم‌های هفتة، ماه‌های سال و فصل‌های سال
- (۶) ضرب الامثال
- (۷) مشورت با ہم
- (۸) مریض و پر شک
- (۹) چراغ نسبز

میقاتِ دوّم (Second Term)

[Poetry Section] بخشِ نظم

- (۶) مادرِ حنر
- (۷) وقتی بفتشہ زیباست
- (۸) گل لجندر
- (۹) غزل
- (۱۰) رباعیات
- (۱۱) قطعات

[Prose Section] بخشِ نثر

- (۱۰) قرآن مجید
- (۱۱) جشنِ نور
- (۱۲) گل‌های خدابان
- (۱۳) باغِ احترام
- (۱۴) تو را سپاس
- (۱۵) نامہ بہ پدر
- (۱۶) جابر بن حیان: بنی گلدا عالم شیخی
- (۱۷) گرگ و گاو
- (۱۸) آلو گی ہوا

(بنام خداوند بخشنده مهربان و بخشايشگر)

بخش نشر

PROSE SECTION

حروف تهجی

آ ا

ب پ ت ث

ج چ ح خ

د ذ د

ر ز ڙ

س ش

ص ض

ط ظ

ع غ

ف ق

ک گ

ل م ن

و ه

ء ى

k : ك	sh : ش	h : ح	^a : آ
g : گ	s : ص	kh : خ	a : ا
l : ل	z : ض	d : د	b : ب
m : م	t : ط	z : ذ	p : پ
n : ن	z : ظ	r : ر	t : ت
w, v : و	gh : غ	z : ز	s : ث
h : ه	f : ف	z' : ڙ	j : ج
y : ی	q : ق	s : س	ch : چ

پروردگارِ ما

خدا زمین و آسمان را آفرید.

خدا ماه و خورشید و ستارگان را آفرید.

خدا مارا آفرید.

خدا بما چشم و گوش و زبان و هوش داد.

چشم برای دیدن

گوش برای شنیدن

زبان برای گفتن

هوش برای یاد گرفتن

ای خدای مهربان که مارا این نعمت‌ها دادی

ما از تودعا کنیم که ما ترا پیوسته پرستیم و

نکو کار باشیم.

فرهنگ (Glossary)

Our God	همارا رب	پروردگارِ ما
to create	پیدا کرنا	آفریدن
the sun	سونج	خورشید
stars	ستارے	ستارگان
wisdom	عقل	هوش
to give	دینا	دادن
to look	دیکھنا	دیدن
to hear	سُننا	شنیدن
to tell, to speak	کہنا، بولنا	گفتن
to remember	یاد رکھنا	یاد گرفتن
wealth	نعمتیں	نعمت‌ها

always	همیشه	پیوسته
to worship	عبادت کرنا	پرستیدن
to be good	نیک بنا	نکو کار باشیدن

 Exercise / پُرسش

- (۱) خدا چه چیز ها را آفرید؟
- (۲) ماه و خورشید و ستارگان را که آفرید؟
- (۳) خدا برای دیدن چه داد؟
- (۴) گوش برای چه کار آمده است؟
- (۵) خدا برای گفتن چه داد؟
- (۶) هوش برای چه کار آمده است؟
- (۷) خدا ما را نعمت های بسیار داده است؟ وضاحت بکیند؟
- (۸) ما از خدا چه ڈعا کنیم؟

اعداد

۳

انگریزی	اُردو	فارسی	اعداد
11	گیارہ	یازده	۱۱
12	بارہ	دوازدھ	۱۲
13	تیرہ	سیزدھ	۱۳
14	چودہ	چھارڈھ	۱۴
15	پندرہ	پانزدھ	۱۵
16	سولہ	شانزدھ	۱۶
17	ستره	ھِفڈھ	۱۷
18	اٹھارہ	ھِجڈھ	۱۸
19	انیس	نوزدھ	۱۹
20	بیس	بیست	۲۰

انگریزی	اُردو	فارسی	اعداد
1	ایک	یک	۱
2	دو	دُو	۲
3	تین	سِہ	۳
4	چار	چھار	۴
5	پانچ	پنج	۵
6	چھ	شش	۶
7	سات	ھفت	۷
8	آٹھ	ھشت	۸
9	وَوْ	نُہ	۹
10	وَس	دِس	۱۰

انگریزی	اُردو	فارسی	اعداد
30	تمیں	سی	۳۰
40	چالیس	چھل	۴۰
50	پچاس	پنچاہ	۵۰
60	سائٹھ	شصت	۶۰
70	ستّر	ھفتاد	۷۰
80	اٽی	ھشتاد	۸۰
90	نوے	نود	۹۰
100	سو	صد	۱۰۰

انگریزی	اُردو	فارسی	اعداد
100	ایک سو	یکصد	۱۰۰
200	دوسو	دویست	۲۰۰
300	تین سو	سیصد	۳۰۰
400	چار سو	چهارصد	۴۰۰
500	پانچ سو	پانصد	۵۰۰
600	چھ سو	شیصد	۶۰۰
700	سات سو	هفتصد	۷۰۰
800	آٹھ سو	هشتصد	۸۰۰
900	نو سو	نهصد	۹۰۰
1000	ہزار	ہزار	۱۰۰۰

11	گیارہ	یازده	۱۱
22	بائیس	بیست و دو	۲۲
33	تینتیس	سی و سہ	۳۳
44	چوایس	چهل و چھار	۴۴
55	پکپن	پنجاہ و پنج	۵۵
66	چھیاسٹھ	شصت و شش	۶۶
77	ستہتر	هفتاد و هفت	۷۷
88	اٹھای	هشتاد و هشت	۸۸
99	ننانوے	نود و نہ	۹۹
111	ایک سو گیارہ	یکصد و یازده	۱۱۱
242	دوسو بیا لیس	دویست و چھل و دو	۲۴۲
373	تین سو تہر	سیصد و هفتاد و سہ	۳۷۳

420	چار سو میں	چھار صد و بیست	۴۲۰
594	پانچ سو چورانوے	پانصدو نود و چھار	۵۹۴
636	چھ سو پھتیں	ششصدوسی و شش	۶۳۶
786	سات سو چھیاسی	ھفتاصد و ھفتادو شش	۷۸۶
890	آٹھ سو نوے	ھشتاصد و نود	۸۹۰
999	نوسو نانوے	نهصد و نود و نہ	۹۹۹
2011	دو ہزار گیارہ	دو ہزار و یاز ده	۲۰۱۱

Exercise / پُرسش

(۱) از یک تا بیست بشرط۔

(۲) از چهل و یک تا پنجاه بشرط۔

(۳) از ده تا صد بشرط۔

(۴) از صد تا هزار بشرط۔

(۵) اعداد زیر را بزبانِ فارسی بنویسید۔

(۶۷۵، ۳۷۵، ۲۷۶، ۲۷۸، ۵۵۳)

(الف)

پانچ (five) (fifteen) سولہ

انتالیس (thirty nine) ستر (seventy)

نوسو سات (Nine hundred and seven)

چھ سو نانوے (Six hundred and Ninety nine)

(ب)

(34) ۳۴ (13) ۱۳ (4) ۴

(229) ۲۲۹ (700) ۷۰۰ (87) ۸۷

اعداد ترتیبی (Ordinals)

انگریزی	فارسی	اُردو
first	اول	پہلا، پہلی، پہلے
second	دوم	دوسراء، دوسری، دوسرے
third	سوم	تیسرا، تیسری، تیسرے
fourth	چهارم	چوتھا، چوتھی، چوتھے
fifth	پنجم	پانچواں، پانچھیں، پانچھوے
sixth	ششم	چھٹا، چھٹی، چھٹے
seventh	هفتم	ساتواں، ساتویں، ساتوے
eighth	هشتم	آٹھواں، آٹھویں، آٹھوے
ninth	نهم	نواں، نویں، نوے
tenth	دھم	دوساں، دسویں، دسوے

ساعت

آموزگار : بهزاد! یک ساعت چند دقیقه دارد؟

بهزاد : یک ساعت شصت دقیقه دارد.

آموزگار : نرگس! یک دقیقه چند ثانیه دارد؟

نرگس : یک دقیقه شصت ثانیه دارد.

آموزگار : فیروز! پانزده دقیقه را چه می‌گویند؟

فیروز : پانزده دقیقه را ربع ساعت می‌گویند.

آموزگار : شیرین! سی دقیقه را چه می‌گویند؟

شیرین : سی دقیقه را نیم ساعت می‌گویند.

آموزگار : بازغه! چهل و پنج دقیقه را چه می‌گویند؟

بازغه : چهل و پنج دقیقه را سه ربع ساعت می‌گویند.

فرهنگ : (Glossary)

hour, clock, time	گھنٹہ۔ وقت	ساعت
how many	کتنا، کتنی، کتنے	چند
minute	منٹ	دقیقه
to have	رکھنا	داشت
sixty	سماں	شصت
second	سیکنڈ	ثانیہ
what do they say / what is called	کیا کہتے ہیں؟	چہ می‌گویند
a quarter of an hour / fifteen minutes	پاؤ گھنٹہ	یک ربع ساعت
half an hour / thirty minutes	آدھا گھنٹہ	نیم ربع ساعت
a quarter to one / forty five minutes	پونا/پون گھنٹہ	سہ ربع ساعت

اعداد کسری

انگلیسی	اردو	فارسی
One forth	پاؤ - چوتھائی	$\frac{1}{4}$ ربع
Three forth	پونا - تھائی	$\frac{3}{4}$ سه ربع
Half	آدھا	$\frac{1}{2}$ نیم
One quarter	سوائیک	$\frac{1}{4}$ یک و ربع
One and half	ڈیڑھ	$\frac{1}{2}$ یک و نیم
Four and half	سائزھے چار	$\frac{1}{2}$ چھار و نیم
Quarter to four	پونے چار	$\frac{3}{4}$ یک ربع بہ چھار
Four and quarter	سوا چار	$\frac{1}{4}$ چھار و ربع
Quarter to five	پونے پانچ	$\frac{3}{4}$ یک ربع بہ پنج
One eighth	آٹھواں (حصہ)	$\frac{1}{8}$ یک هشتم
One tenth	دواں (حصہ)	$\frac{1}{10}$ یک دهم

اسم های هفته، ماه های سال و فصل های سال

(Persian Solar Calendar) (A)

اسم‌های ماه	یوم	(Days)	دورانیه	(Duration)
فروردین	31			21 Mar to 20 Apr.
اردی بهشت	31			21 Apr. to 21 May
خرداد	31			22 May to 21 June
تیر	31			22 June to 22 July
مرداد	31			23 July to 22 Aug.
شهریور	31			23 Aug. to 22 Sept.
مهر	30			23 Sept. to 22 Oct.
آبان	30			23 Oct. to 21 Nov.
آذر	30			22 Nov. to 21 Dec.
دی	30			22 Dec. to 20 Jan.
بهمن	30			21 Jan to 19 Feb.
اسفند	30			20 Feb. to 20 Mar.

(Days of the Week) (B)

فارسی	اردو	انگلیسی
شنبه	سپنچر	Saturday
یک شنبه	ا تو ار	Sunday
دو شنبه	پیگر	Monday
سه شنبه	منگل	Tuesday
چهار شنبه	بدھ	Wednesday
پنج شنبه	جمرات	Thursday
جمعه (آدینه)	جمعه	Friday

(C) فصل های سال (Seasons of the Year)

Spring	(۱) بهار
Autumn	(۲) پائیز
Summer	(۳) تابستان
Winter	(۴) زمستان
Rainy season	(۵) برشگال

(D)

فروردين، اردی بهشت، خرداد	(۱) بهار
مهر، آبان، آذر	(۲) پائیز
تیر، مرداد، شهریور	(۳) تابستان
دی، بهمن، آسفند	(۴) زمستان

Exercise / پُرسش

- یک هفته چند روز دارد؟
- اسم روز های هفته را بیان کنید.
- روز اول هفته را چه می نامند؟
- روز آخر هفته را چه می نامند؟
- یک سال چند ماه دارد؟
- اسم ماه های سال را بیان کنید.
- اسم های چهار فصل را بیان کنید.
- ماه های فصل زمستان چه هستند؟

ضرب الامثال

Sun has no proof for itself.

ظاہر بات کے ثبوت کی ضرورت نہیں۔

Now I Come to the point.

اب میں اصل بات کی طرف آتا ہوں۔

Greediness is the worst habit.

طبع کے تین حرف ہیں اور تینوں نقطوں سے خالی ہیں۔ / لائچ کا گھر خالی۔

Practice makes a man perfect.

شاگرد آہستہ آہستہ (ترقی کرتے ہوئے) استاد بن جاتا ہے۔

Value (of goodness) shows after wards.

آدمی کی قدر اس کے مر جانے کے بعد معلوم ہوتی ہے۔

Contentment makes a man strong.

قناعت انسان کو بے نیاز کر دیتی ہے۔

Don't leave today's work on tomorrow.

آج کا کام کل پر مت چھوڑ

Everyone is not equal

پانچوں انگلیاں برابر نہیں ہوتیں۔

Luxury at cheaper way.

قیمت میں کم پائیداری میں زیادہ۔

This house is well known.

یہ گھر کا گھر لائق ہے / یہ سارا گھر ہی روشن ہے۔

Friendship for all.

ہر ایک سے دوستی کسی سے دشمنی نہیں

My father was a king.

اس موقع پر بولتے ہیں جب کوئی اپنے باپ دادا کے متعلق شیخی بگھارے۔

(۱) آفتاب آمد دلیل آفتاب

(۲) آمدم بر سرِ مطلب

(۳) طمع را سہ حرف است و
هر یک از نقطہ تھی

(۴) شاگرد رفتہ رفتہ استاد می
رسد

(۵) قدرِ مرڈم بعدِ مردن

(۶) قناعت تو نگر کند مرد را

(۷) کارِ امروز بفردا مگدار

(۸) خدا پنج انگشت را یکسان
نکرد۔

(۹) کم خرچ بالا نشین

(۱۰) این خانہ ہمہ آفتاب
است

(۱۱) بامسلمان اللہ اللہ

با برہمن رام رام

(۱۲) پدرم سلطان بُود۔

Till you reach, I'll die.	جب تک تو میرے پاس پنجے میں خدا کے پاس پنج جاؤں گا / شدتِ انتظار کا اظہار امیری دل سے ہوتی ہے مال سے نہیں۔	(۱۳) تاتو بمن می رسی من بُخدا می رسم
Richness is by heart not by wealth	دیوار کے بھی کان ہوتے ہیں۔	(۱۴) تونگری بدل است نہ بمال
Somebody listening your words	بڑائی عقل سے ہے مال سے نہیں	(۱۵) دیوار گوش دارد
Greatness is by intellect not by wealth.	جو آتا ہے نئی عمارت بناتا ہے / اپنی ڈفلی اپنا راگ	(۱۶) بزرگی بے عقل است نہ بے سال
Everyone has his own rules	صحیح یا غلط کا ذمہ دار کہنے والا ہے	(۱۷) هر کہ آمد عمارتی نو ساخت
I accept no responsibility for the report.	اپنی قبر آپ کھودنا	(۱۸) دروغ برگردن راوی
You have dug your own grave	تھوڑا تھوڑا بہت ہو جاتا ہے	(۱۹) خود کرده را علاجی نیست۔
Many a little makes a mickle.		(۲۰) قطرہ قطرہ دریا می شود

مشورَت باهم

سارا : دارا هفتَه دیگر، روزِ ما دراست - تو برای مامان چه می خواهی بگیری؟

دارا : هنوز فکر نکرده ام - تو می خواهی چکار کنی؟

سارا : من تصمیم دارم یک شیشه عطر بخرم؛ عطری که بویش بی نظیر است.

دارا : باراک اللہ، خوب پیشنهاد می کنی، من چه چیزی بگیرم؟

سارا : خیلی چیز ها می توانی بگیری.

دارا : مثلًا؟

سارا : مثلًا پیراهن، ساعت، گوشواره، انگو، گردن بند، دست بند.

دارا : صبر کن، صبر کن، پول اینها خیلی زیاد است. هدیه ای که قیمتش زیاد است فایده ای ندارد.

سارا : چرا؟ اتفاقاً خیلی بهتر است. پولش را از بابا بگیر.

دارا : نه، من یک هدیه ارزان ترمی خرم. اما پولش را خودم می دهم.

فرهنگ : (Glossary)

consultation	آپسی مشوره	مشورَت باهم
Suggestion	تجویز، مشوره	پیشنهاد
next week	اگلے ہفتہ	هفتَه دیگر
Mother's Day	یومِ مادر	روزِ مادر
to think	سوچنا	فکر کردن
to decide	اراوه کرنا	تصمیم داشتن
God bless you	اللہ برکت دے	باراک اللہ
dress, shirt	لباس، شرت	پیراهن
wrist watch	ہاتھ گھڑی	ساعت
earring	کان کا آویزہ	گوشواره
bangles	چوڑیاں	انگو

necklace	گلوبند	گردن بند
bracelet	کلائی کا زیور	دست بند
money	پسیہ، روپیہ	پول
gift, present	تحفہ	هدیہ
cheaper	زیادہ ستا	ارزان تر

پُرسش / Exercise

(۱) سارا چه تصمیم گرفت؟

(۲) دارا، سارا را چه مشوره داد؟

(۳) چرا سارا گفت که پول از بابا بگیر؟

مریض و پزشک

یك روز مُلا مریض سُدھ بود. زَنش رفت و پزشکی را که تازه از فرنگ آمده بود و اصلًا زبان مارا نمی دانست ، بالین وَی آورَد. پزشک فقط دو کلمه ماشاء الله و إنشاء الله را یاد گرفته بُود.

مُلا از او پُرسید : ”دکتر آیا مرض من سخت است.“

پزشک گفت : ”ماشاء الله ... ماشاء الله.“

مُلا دوباره سوال کرد :

”دکتر جان آیا این مرض مرا خواهد کشت؟“

دکتر جواب داد : ”إنشاء الله إنشاء الله -“

فرهنگ (Glossary)

Patient	بیمار	مریض
his wife	اُس کی بیوی	زَنش
doctor	ڈاکٹر - معالج	پزشک
to know	جاننا	دانستن
basically	بنیادی طور پر	اصلًا
to kill	مار دالنا	کشن

پُرسش / Exercise

(۱) یك روز که مریض شده بُود؟

(۲) زِن مُلا پزشک را چرا آورَد؟

(۳) پزشک کُدام کلمه ها را یاد گرفته بُود؟

(۴) مُلا از پزشک چه پُرسید؟

(۵) پزشک مُلا را چه جواب داد؟

(۶) مُلا از پزشک دوباره چه سوال کرد؟

(۷) دکتر مُلا را چه جواب داد؟

چراغ سبز

مرتضی و حسن در پیاده رو خیابان را می رفتد. حسن گفت : بیا به آن طرف خیابان برویم. من می خواهم از مغازه رو به رو دفتری بخرم.

مرتضی گفت : "صبر کن، از این قسمت خیابان نمی توانیم رو شویم." حسن پرسید : "چرا؟" مرتضی گفت : "در خیابان رفت و آمد اتو مبیل زیاد است. برای رفتن از یک طرف خیابان به طرف دیگر، فقط می شود از جاهای معینی عبور کرد. معمولاً این جاها را خط کشی کرده اند. سر چهار راه هم می شود از خیابان گذشت. البته به شرطی که چراغ راهنمای برای عبور پیاده ها سبز باشد.

حسن گفت : به این حرفها گوش نده. چرا بیخود راهنمای را دور کنیم.

مرتضی جواب داد : این کار پیروی از مقررات راهنمایی و احترام به حق دیگران است. ممکن است راه دور شود و بیشتر وقت بگیرد، در عوض انسان سالم و با خیال راحت به مقصد می رسد. چون رانندگان اتو مبیل ها به این خط کشی ها که می رسند، آهسته تر می رانند و مواطن عبور پیاده ها هستند. حسن حرف های مرتضی را قبول کرد. آنها رفتد تا به محل خط کشی رسیدند، اول به سمت چپ نگاه کردند. وقتی که یقین کردند. اتو مبیل نمی آید، تا وسط خیابان پیش رفتد. بعد به سمت راست نگاه کردند و به طرف پیاده رو رفتد.

فرهنگ : (Glossary)

Shop	دوکان	غازه
automobile, motor car	موژکار	اتومبیل
passing, crossing	گذر	عبور
passed	گذرا	عبور کرد
follow	اطاعت	پیروی
Pedistrian, guide lines	راستہ چلنے کے اصول	مقررات راهنمایی
destination	منزل مقصود	مقصد
they believed	ان لوگوں نے یقین کیا	یقین کردن

پُرسش / Exercise

- (۱) پیاده‌ها باید در کدام قسمت خیابان راه بروند؟
- (۲) چرا باید برای گذشتن از خیابان، از جاهای خط کشی شده عبور کنیم؟
- (۳) چرا غ سبز در سر چهار راه‌ها علامت چیست؟
- (۴) پیروی از مقررات راهنمایی چه فایده‌ای دارد؟
- (۵) در موقع گذشتن از خیابان دو طرفه چرا باید اول به طرف چپ نگاه کنیم؟

قرآن مجید

قرآن مجید کتاب آسمانی مسلمانان است. این کتاب مقدس از جانب خداوند کریم به توسط حضرت محمد بن عبدالله علیه السلام برای رهمنایی مردم فرستاده شده است. قرآن مشتمل بر دستور های کامل برای رُستگاری و پیشرفت بشر است.

خداوند مهربان در این کتاب مقدس، انسان را به عدالت، تقوی، بذل جان و مال در راه خدا، خوش خوئی، آموختن علم و هنر و سایر کار های نیک هدایت کرده، و از جهل و نادانی، ستمکاری، دُздی، دروغ، شرا بخوری، قمار، غیبیت کردن و صفات زشت دیگر باز داشته است. ما باید که به قرآن احترام بسیار بگذاریم - و همیشه بر طبق اصول نشان داده شده در آن عمل کنیم، تا بتوانیم در این دُنیا به خوش بختی و در آخرت به رستگاری برسیم.

فرهنگ (Glossary)

has been sent	پیغی گئی ہے	فرستاده شده است
complete guide line	مکمل قوانین	دستور های کامل
salvation	نجات	رُستگاری
progress, development	ترقی	پیشرفت
justice, equality	اصاف، برابری، عدل	عدالت
virtue, piety	پرہیزگاری، پارسائی	تقوی
good nature	خوش خلقی، اچھی عادتیں	خوشخوئی
art	علم و هنر	علم و هنر
all	تمام	سایر
guided	هدایت فرمائی	هدایت کرده
ignorance, unawareness	جهالت، بے علمی، بے وقوفی، نادانی	جَهل
injustice	ظلم و زیادتی	ستمکاری
theft, stealing	چوری	دزدی

gambling, game of chance	جو	قمار
from other evil deeds	دوسرا ہے کاموں سے	از صفاتِ زشت دیگر
has prevented	روکا ہے	باز داشته است
we should	ہمیں چاہیے کہ	ما باید کہ
lie, falsehood	جھوٹ	دروغ
we should respect most	بہت احترام کریں	احترام بسیار بگذاریم
according to guidelines	باتے ہوئے اصولوں کے مطابق	بر طبق اصول
to point, to explain	بڑانا	نشار دادن
so that	تاکہ	تا
we should reach	حاصل کر سکیں	بتوانیم بر سیم
well- being, welfare	خوش بختی، خوش نصیبی	خوش بختی
prosperity, happiness, good luck	خوش حالی	

پُرسش / Exercise

- (۱) کتابِ آسمانی مسلمانان چه است؟
- (۲) از خداوند کریم قرآن مجید برای چه فرستادہ شده است؟
- (۳) در قرآن کریم خداوند تعالیٰ انسان را چه فرمان داده است؟
- (۴) خداوند تعالیٰ در قرآن کریم از چه صفات و عادات باز داشته است؟
- (۵) مارا چہ باید کرد و چرا؟

جشنِ نور

در اواخر ماهِ اشوین هندی، همه جاهای در ده‌ها و شهرها مردم خود را برای دیوالی یا جشنِ نور آماده می‌کنند.

در ده‌ها مردمان حیواناتِ خود را می‌شویند. و آن را می‌آرایند تا زیبا بشونند. زنانِ خانه غذای مخصوص می‌پزند. و لباس‌های نومی دوزند. خانه‌های شان را پاک می‌کنند. چراغ‌های گلی را آماده کنند و آنها را در طاقها و کنارِ پنجره‌ها، در خانه‌ها و بر روی بام می‌چینند. پس از غروبِ خورشید همه آنها را روشن می‌کنند. هندوان عقیده دارند که فرشتهٔ ثروت وزیبای (لکشمی) به خانه‌ای خواهد رفت که روشن و نورانی باشد. بچه‌ها این جشن را بسیار دوست دارند. لباس‌های نومی پوشند. اسبابِ بازی‌ها تازه بدست می‌آورند و شیرینی‌های خانگی می‌خورند.

فرهنگ : (Glossary)

a month of Indian calendar	ہندی کیلندر کا ایک مہینہ	اشوین ماه
to prepare	تیار کرنا	آماده کردن
They washed	ڈھوتے ہیں	شویند
Angle of wealth &	دولت کا فرشتہ	فرشتۂ ثروت
Prosperity (Godess Laxmi)	(مرادِ لکشمی دیوی)	

Exercise / پُرسش

- (۱) جشنِ دیوالی در چه ماه واقع می‌شود است؟
- (۲) مردمان چرا حیوانات را می‌شویند و خانه‌ها را پاک می‌کنند؟
- (۳) زنانِ خانه چه چیز‌ها را آماده می‌کنند؟
- (۴) بچه‌ها این جشن را چرا دوست دارند؟

گل‌های خندان

حکایت (۱)

امیر تیمور لنگ چون به هندوستان رسید، مطریان را طلبید و گفت: از بزرگان شنیده ام که در این شهر مطریان کامل اند. مطری نابینا پیش پادشاه رفت و سرود آغاز کرد. پادشاه بسیار خوش گردید و نام او پُرسید. گفت: نام من دولت است. پادشاه گفت: دولت هم کور می شود. جواب داد: اگر دولت کور نبودی بخانه لنگ نیامدی. پادشاه این جواب را پسندید و انعام بسیار داد.

حکایت (۲)

شخصی نزد طبیبی رفت و گفت: شکم من درد می کند، دوا کن. طبیب گفت: امروز چه خورد. گفت: نان سوخته. طبیب دوای چشم او کردن خواست. آن شخص گفت: ای طبیب! درد شکم را بچشم چه نسبت؟ طبیب گفت: اول ترا دوای چشم می باید کرد، زیرا که اگر چشمت بینا بودی، نان سوخته نمی خوردی.

حکایت (۳)

پادشاهی در خواب دید که تمام دندانهای او افتادند. از منجمی تعبیر آن پرسید. منجم گفت: که اولاد و اقارب بادشاه همه رو بروی پادشاه خواهند مرد. پادشاه در خشم شد و منجم را قید کرد. منجم دیگر را طلبید و تعبیر آن خواب پرسید. او عرض کرد که از همه اولاد و اقارب خود، پادشاه عالم پناه زیاد خواهند زیست. پادشاه این نکته را پسندید و انعام داد.

حکایت (۴)

شخصی پیش نویسنده رفت و گفت: خطی بنویس. گفت: پای من درد می کند. آن شخص گفت که ترا جای فرستادن نمی خواهم که چنین عذر می کنی. جواب داد: این سخن تو راست است، لیکن هرگاه برای کسی خط می نویسم طلبیده می شوم برای خواندن آن زیرا که دیگر شخص خط من خواندن نمی تواند.

فرهنگ : (Glossary)

Blind	اندھا	کور
singers	گانے والے	مطربان (مطرب کی جمع)
infront of king	بادشاہ کے سامنے	پیشِ بادشاہ
burnt bread	جلی ہوئی روٹی	نانِ سوختہ
interpretation (of dream)	خواب کا نتیجہ	تعییر
writer, author	نشرنگار، ادیب، لکھنے والا	نویسنده
to send	بھیجننا	فرستادن
such, such as, as follows	جیسے، جیسا کہ	چُنین
to make an excuse	بہانہ کرنا	عذر کردن
whenever	جب کبھی	ہر گاہ

Exercise / پُرسش

- (۱) مطرب نایینا پادشاہ را چہ جواب داد و چرا؟
- (۲) طبیب مردی را کہ در دردِ شکم مبتلا بود، چرا دوای چشم داد؟
- (۳) پادشاہ چرا منجم اول را قید کرد و منجم دیگر را انعام داد؟
- (۴) چرا نویسنده گفت کہ او نامہ نخواهد نوشت کہ پائی او درد کُند؟

باغ احترام

یک دانه، دانه ای احترام دارم. آن رادر باغیچه ای از دست از هایم می کارم. یکهو سبز می شود ...
جوانه می زند ... قدمی کشد ... و روز بعد که بیدار می شوم. می بینم اوووو ... و دانه ام یک درخت
شده است.

ذوق می کنم. درختم شگوفه می دهد. می خندم - میوه هایش در می آید. میوه هایش ترک می
خورند و دانه هایشان می پرد بیرون. هر کدامشان یک طرف : یکی این طرف، در چشمم و یکی آن
طرف، روی زبانم یکی توی قلبم، یکی روی پاییم و یکی هم توی گوشم.
همه با هم جوانه می زند. حالا من یک باغ شده ام. پراز درخت های احترامی که میوه هایش
ترک می خورد و دانه هایشان بیرون می پرد!

فرهنگ : (Glossary)

to respect	احترام کرنا	احترام داشتن
to sow	بوна	کاشتن
suddenly, all of a sudden	اچانک، ناگهان	یکهو (یک هو)
to grow tall	برضننا، اوچا ہونا	قد کشیدن
to wake up	بیدار ہونا، جاگنا	بیدار شدن
interest	جوش، ذوق و شوق	ذوق
to crack	پھٹ جانا	ترک خوردن

Exercise / پُرسش

- (۱) چون دانه بیدار شود، چه می بیند؟
- (۲) چطور دانه باغی می شود؟
- (۳) سرگذشت درختی بنویسید.

تورا سپاس

ای معلم گرامی و ای انسان آزاده، تورا سپاس می گوییم.
ای آموزگار دین و دانش و ای مشعل فروزان راه زندگی، تورا سپاس می گوییم. ای راهنمائی آزادی و آزادگی، بزرگت می داریم و مقام ولایت را می ستاییم.

تورا سپاس می گوییم که مارا با نشانهای قدرت خدا آشنا کردی و راه اطاعت و بندگی اُورا نشان دادی.

تورا سپاس می گوییم که مارا با زندگی پیامبران و انسانهای بزرگ آشنا کردی تارftar شان را در زندگی سر مشق خویش قرار دهیم.

در این سالی که گذشت از سخنان شیرینیت درس ایمان و تقوی آموختیم و از رفتار پسندیده ات درس فدا کاری و ایثار گرفتیم.

اگر سخنان سودمند تو نبود، چگونه با کلام حق آشنا می شدیم؟ و چگونه راه بهتر زیستن را فرا می گرفتیم؟

اگر راه نمای ها و اندرزهایت نبود، چگونه معنای برادری و برابری و همکاری را می آموختیم؟
اکنون که سال تحصیلی به پایان می رسد بهترین سپاسها را نشارت می کنیم. با تو پیمان می بندیم که آنچه به ما آموختی و باز گفتی، هرگز از یاد نبریم و در راه خدا و خدمت به مردم به کار بریم.

فرهنگ : (Glossary)

to say thanks	شکرگزار ہونا	سپاس گفتن
lamp	چراغ	مشعل
high, exalted	برتر، بلند	والا
good	خوب، اچھا	پسندیده
sacrifice	قربانی	ایثار
beneficial	فائدہ مند	سودمند
how	کس طرح	چگونه

to take lesson	سبق سیکھنا	درس گرفتن
to learn	سیکھانا	فرامی گرفتن
an advice	پند، نصیحت	اندرز
to offer	پیش کرنا	نثار کردن

Exercise / پُرسش

- (۱) معلم ما را با زندگی چه کسانی آشنا می کند؟
- (۲) در سالی که گذشت، از رفتار و سخنان معلم چه آموختیم؟
- (۳) چگونه برادری و برابری و همکاری را از معلم خویش آموختیم؟
- (۴) با معلم خویش چه پیمانی می بندیم؟

نامه به پدر

دهلی : ۱۵ سپتامبر ۲۰۱۱ء

پدر بزرگوارم

سلام، از خدای تو انا سلامت شما را خواهانم۔ امیدوارم که در سایه محبت پدرانه شما موفقیت بدست بیاورم۔

شما از رنجی که در راه خوشبختیم میکشی سپاس گذارم و نوازش های شما را هیچگاه فراموش نخواهم کرد۔ من در همه حال و همه جا بیاد شما هستم۔ مرا فرزندی وظیفه شناس بدانید۔ امیدوارم همان طور که قول داده ام بکنم و شما انتظار دارید از این آزمایش سر بلند بیرون بیایم۔

قربانِ شما

حسَن

فرهنگ : (Glossary)

pain	تكلیف، پریشانی	رج
thankful	مشکور	سپاسگذار
successful	مُرْخُو، کامیاب	سر بلند

Exercise / پُرسش

(۱) فرزند از پدر خود چه می خواست؟

جابر بن حیان : بنیان‌گذار علم شیمی

جابر بن حیان را بنیان‌گذار علم شیمی (علم کیمیاء) گفته می‌شود. این دانشمند بزرگ که نامش ”ابو موسیٰ جابر بن حیان“ بود. پسر عطاری بود که حیان نام داشت. جابر در ۷۲۰ یا ۷۲۲ میلادی در طوس (خراسان) چشم در جهان کشود. می‌گویند که در ۷۷۴ از حیث طبیبی و ماهر علم شیمی در کوفه شهرت می‌داشت.

گفته می‌شود که امام جعفر صادق یک مرتبه جابر بن حیان را دید و از شوق علم که وی داشت چندان متاثر شد که در شاگردی خود آورد.

معلومات جابر بن حیان بسیار وسعت می‌داشت. او ماهر زبان یونانی هم بود. بنا برین خیلی از کتاب‌های که در زبان یونانی بود به زبان عربی برگردانید. او در آن زمان در علم شیمی چندان پژوهش و بررسی کرد که امروز ممکن نیست. اصلاً او دانشمند بزرگ علم شیمی بود. بنزدش باعلم تجربه هم بسیار لازم است. در آلات شیمی مهم‌ترین بَررسی جابر ”قرع انبیق“ است که برای عرق کشیدن و آماده کردن جوهر اشیاء به کار بُرده می‌شود و دیگر تیزاب شوره است که از ”قرع انبیق“ ساخت. از بررسی وی دریافت سه تیزاب معدنی است که از فسفر، هیراکسپس و سولفور آماده می‌شود.

در ”زمان جابر بن حیان“ علم شیمی بسیار محدود بود. ولی از تجربات علمی خود اشیاء گوناگون ایجاد کرد. جابر از زنگ آهن یک دوات ساخت که در تاریکی شب خوانده می‌شد. او یک نوعی کاغذهم ایجاد کرد که در آتش نمی‌سوخت.

می‌گویند که جابر بیست و دو کتاب راجع به علم شیمی نوشته بود که حالا یافت نمی‌شود. ولی برخی از تاریخ نویسنده کتاب‌های وی را چهار صد شمرده‌اند. جابر در سن ۸۱۷ میلادی از جهان گذشت.

فرهنگ : (Glossary)

founder	بنیان‌گذار
chemistry	علم کیمیاء

wide	وسيع	وسعت
research	تحقيق	پژوهش
pondering	غور و خوض	بررسی
name of instrument	قوع انبیق	قوع انبیق
phosphorus	فاسفورس	فسفر
sulphur	گندھک	سولفور
different	مختلف	گوناگون

Exercise / پُرسش

- (۱) چرا جابر بن حیان را بنیانگذار علم شیمی میگویند؟
- (۲) چرا امام جعفر صادق جابر را شاگرد خود می نماید؟
- (۳) جابر بن حیان چه کار بزرگی کرد؟
- (۴) جابر بن حیان چه دریافت مهمی کرده بود؟

گرگ و گاو

عمو حسین گاو و شیرده بزرگی داشت. این گاو، شیر همه خانواده را فراهم می کرد. عمو حسین بیشتر اوقات مقداری از شیر گاو را می فروخت. گاو عمو حسین شاخهای بلندی داشت. هر وقت که خشمگین می شد، به هر کس و هر چیز که نزدیکش بود شاخ می زد. عمو حسین بارها خواسته بود نصف شاخهای او را ببرد، ولی هر بار کاری پیش آمده بود.

گاو عمو حسین یک گوساله داشت.

یک روز تابستان عمو حسین به دخترش گفت : مریم جان، این گاو و گوساله را کنار رود خانه ببر تا بچرند.

مریم گاو و گوساله را کنار رود خانه بُرد. آنها مشغول چراشدنند. مریم هم مشغول بازی شد. چند دقیقه بعد مریم دید که حیوانی در میان بوته ها می جنبد. خیال کرد که سگشان "گرگی" است. صدا کرد: گرگی! گرگی!

ناگهان گاو به طرف مریم و گوساله دَوید. مریم از ترس به درختی تکیه داد. گوساله جلو او ایستاد. گاو هم پستش را به آنها کرد. سرش را پایین انداخت، یاپابهایش مشغول کندن زمین شد و خود را برای حمله آماده کرد. حیوانی که در میان بوته ها بُود، گرگ بُود، نه گرگی.

گرگ یک بار به سر گاو پرید. ولی فوری به عقب جست. معلوم بود که نوک شاخ گاو شکمش خوردده است. مریم از ترس به درخت چسپیده بود و فریاد می کرد. دهقانان که در آن نزدیکی ها مشغول کار بودند، صدای مریم را شنیدند و به کمک آنها شتافتند.

همین که چشم گرگ به مردم افتاد پایه فرار گذاشت و در میان بوته ها ناپدید شد. عمو حسین از نجات یافتن دختر و گاو و گوساله اش بسیار خوشحال شد. فهمید که خدا چیزی را بیهوده نمی آفریند. خدارا شکر کرده که شاخ گاو را نبریده است.

فرهنگ : (Glossary)

many times	کئی مرتبہ، ہمیشہ	بارها
they graze	وہ چرتے ہیں	بچرند
useless	فضول	سیہودہ
why	کیوں	چرا
To get angry	غصہ ہونا	خشمنگین شدن
farmers, villagers	دہقان = کسان	دھقانان (جمع)
they hurried/rushed	دوڑے	شتافتند
to butt	سینگ مارنا	شاخ زدن
river	دریا	رودخانہ
reliance	بھروسہ، اعتماد	تکیہ
let to escapts	بھاگ جانا/فرار ہونا	فرار (پا بہ فرار گذاشتن)
disappear	غائب، اوچھل	ناپدید
disappeared	غائب ہو گیا	ناپدید شد
shout, cry	شور	فریاد
rescue, relief	ری�ائی	نجات

Exercise / پُرسش

(۱) گاؤ عموم حسین چہ فایدہ ای داد؟

(۲) گاؤ عموم حسین چہ عیبی داشت؟

(۳) اسم سگِ مریم چہ بُود؟

(۴) گاؤ چہ وقتی شاخ می زد؟

(۵) گاؤ چطور گرگ را عقب راند؟

(۶) دھقانان از کجا فهمیدند کہ مریم در خطر است؟

(۷) چرا عموم حسین خدارا شکر کرد؟

آلودگی هوا

پیش رفتهای صنعت گری براوج رسیده است. ولی پیشرفت‌های صنعت گری و افزونی جمیعت انسانی آلودگی محیط زیست را افزوده است. مثلاً فضولات انسانی، واقع شدن حادثات گوناگون در دریا و آمیزش نفت سبب آلودگی هوا و آب شود. چون ماده‌های فاضل کارخانه‌ها در آب آمیخته شود. گازهای مضر در هوا شامل می‌شود و بذریعه تنفس داخلی جسم انسانی شود و بر نظام جسمانی اثر بدهد. گاز ماشین‌ها که واقعاً کربن مونو آکساید است مضرت رسان است که عمل انجداب آکسیجن را مسدودمی‌کند.

یکی از مهم‌ترین سبب آلودگی هوا بُریدن درخت‌های جنگل است که در افزونی افزایش حرارت کروی (گلوبل وارمنگ) کمک کرده است. اگر ما درباره آلودگی محیط زیست فکر نمی‌کنیم این آلودگی‌ها برای محیط زیست یک خطره بزرگ می‌خواهد شد.

فرهنگ : (Glossary)

air pollution	فضای آلودگی	آلودگی هوا
industry	صنعت	صنعت گری
waste materials	فاسد ماده	فضولات
to mix	ملا نا	آمیختن
mixed	ملا یا هوا	آمیخته
gas	گیس	گاز
to raise	بردهانا	افزودن
mixing	ملاوت	آمیزش
oceans	بحر کی جمع، سمندر و رود	بحور
oil	تیل	نفت
motor car	موتورگاری	ماشین

harmful	نقصان ده	مضرت رسان
process of absorption	جذب کرنے کا عمل	عملِ انجذاب
to stop	روکنا	مسدود کردن
important	اہم	مُہِم
to cut	カٹنا	بُریدن
global warming	گلوبل وارمنگ	افزایشِ حرارت کرّوی

 Exercise / پُرسش

- (۱) چه چیز ها باعثِ آلدگی اند؟
- (۲) چرا جسمِ انسانی بیمار می شود؟
- (۳) گازِ ماشین ها چه کار می کند؟
- (۴) سبب ”افزایش حرارت کرّوی“ (گلوبل وارمنگ) چیست؟
- (۵) مسئله بُزرگ زمانہ حاضر چیست؟

حمد

۱

الهی تو دادی تن و جان بما
سزاوار حمدی و شکر و ثنا
همه چشم من سوی احسان تُست
همه گوش من سوی فرمان تُست
رَوْم از پی کسبِ عِلْم و هنر
که بشنیده آم بارها از پدر
هر آنکس که رفت از پی کسب و کار
دهی نعمت وباشیش دوست دار
خُدا آن کسی را مدد گارشد
که پیوسته در کسب و در کارشد

فرهنگ (Glossary)

you gave	تونے دیئے	دادی
deserving	مستحق	سزاوار
towards beneficence	احسان کی جانب	سوی احسان
towards command	حکم کی جانب	سوی فرمان
you are	تو ہے	تُست (تواست)
acquisition of	علم و هنر حاصل کرنا	کسب علم و هنر
knowlege and art		
you give	تُودیتا ہے	دھی
you being his	تو اس کا رہتا ہے	باشیش
To like/To love	عزیز رکھنا	دوست داشتن
always	متصل، ہمیشہ	پیوستہ

Exercise / پُرسش

(۱) خُدا چرا سزاوار حمد و شکر و ثنا است؟

(۲) خُدا چه کسی را نعمت میدهد؟

(۳) خُدا مدد گار چه کسی است؟

در فضیلتِ علم

چو شمع از پی علم باید گداخت
که بی علم نتوان خدارا شناخت
خردمند باشد طلب گارِ علم
که گرم ست پیوسته بازارِ علم
میاموز جُز علم گر عاقلی
که بی علم بودن بود غافلی
تراعلم در دین و دنیا تمام
که کارتواز علم گیرد نظام

فرهنگ : (Glossary)

Excellence	بزرگی، بُراپن	فضیلت
melt	پکھلا	گداخت
wise	عقلمند	خردمند
seeker	خواهش رکھنے والا	طلب گار
always	صہیشہ	پیوسته
knowledge	علم	علم
careless	لا پرواہ	غافل
work	کام	کار
discipline	بات قادرگی	نظام

Exercise / پُرسش

(۱) فضیلتِ علم را بنویسید

(۲) خردمند طلب گارِ کدام چیز باشد؟

(۳) واژه هائی زیر را در جمله های خود تان بکار ببرید

خردمند - طلب گار - عاقل - غافل

روباہ و زاغ

به دهن بر گرفت وزود پرید
که از آن می گذشت روباهی
رفت پای درخت و کرد آواز
چه سری چه دُمی عجب پایی
نیست بالا تر از سیاهی رنگ
نبُدی بهتر از تو در مرغان
تاکه آواز ش آشکار کند
روبهک جست و طعمه را بِر بُود

زاغکی قالب پنیری دید
بر درختی نشت در راهی
روبَه پُر فریب و حیلت ساز
گفت بَه بَه چقدر زیائی
پر و بالت سیاه رنگ و قشنگ
گر خوش آواز بودی و خوشخوان
زاغ می خواست قار قار کند
طعمه افتاد چون دهان بگشود

حبيب ینمای

فرهنگ : (Glossary)

Evident	نمایاں، ظاہر	آشکار
Decietful	دھوکے سے بھرا ہوا	پُر فریب
cunning	بہانہ بنانے والا	حیلت ساز
Melodious	خوش آواز	خوش خوان
Foxling	چھوٹی لومڑی	روبهک
crow	کوتا	زاغ
small crow	چھوٹا کوتا	زاغک
food	خوراک	طعمه
could not	نہ بودی، نہ ہوتا	نبدی

پُرسش / Exercise

- (۱) زاغ چه چیز را به دهان گرفته بود؟ (۲) رو باه از کجا می گذشت؟
- (۳) رو باه به زاغ چه گفت؟
- (۴) چرا شاعر روباه را ”پر فریب و حیلت ساز“ نامیده است؟
- (۵) چرا زاغ دهانش را باز کرد؟
- (۶) چه کسی در این داستان گول زد؟
- (۷) چه کسی در این داستان گول خورد؟ (۸) عاقبت پنیر نصیب چه کسی شد؟

انار

دسته به دسته	صد دانه یاقوت
یک جانشته	بانظم و ترتیب
خوش رنگ در خشان	هر دانه ای هست
در سینه آن	قلب سفیدی
پیچیده با هم	یاقوت هارا
پروردگارم	در پوششی نرم
نامش انار است	سرخ است وزیبا
هم آبدار است	هم ترش و شیرین
مصطفی رحمان دوست	

فرهنگ : (Glossary)

Ruby	لعل، ایک خوش نما قیمتی پھر	یاقوت
Bunch, a bundle	گچھا، خوشہ	دسته
order, arrangement	ترتیب	نظم و ترتیب
pretty, good colour	اچھارنگ	خوش رنگ
Bright	شفاف، چکلتا ہوا	در خشان
Heart	دل	قلب
Twisted, wrapped	لپٹا ہوا	
dress	لباس	پوشش
sour	کھٹا	ترش
Juicy	رسیلا	آبدار

Exercise / پُرسش

- (۱) شاعر چه چیزی را مثیل دانه یاقوت گفتہ است؟ (۲) مثل قلب سفید چه است؟
 (۳) انار چه مزه های دارد؟ (۴) از این درس چه نتیجه ای می گیریم؟

درختکاری

به پایش جوی آبی می کشانم
برای یادگاری می فشانم
بسازد بر سرِ خود شاخصاری
شود زیرِ درختم سبزه زاری
درختم چترِ خود رامی کشاید
دل هر رهگذر رامی رباید
عباس یمنی ثریف

به دستِ خود درختی می نشانم
کمی تخمِ چمن بر روی خاکش
درختم کم کم آرد برگ و باری
چمن روید در آنجا سبزو خرم
به تابستان که گرم ارو نماید
خنک می سازد آنجاراز سایه

فرهنگ : (Glossary)

brings, grow	لاتا ہے (مراد آگتا ہے)	آرد
fruit	میوه، پھل	بار
path	راستہ	رهگذر
branch of a tree	شاخ	شاخصار
I shower	میں چھڑکتا ہوں	می فشانم
sow (tree)	میں بھٹھاتا ہوں (درخت)	می نشانم
Umbrella, (i.e. shadow of tree)	چھتری (مراد درخت کا سایہ)	چتر
greenary	ہریالی	سبزه زار

Exercise / پُرسش

- (۱) شاعر بادستِ خود چه می کارد؟
 (۲) شاعر جوی آبی به پایی درخت چرامی کشاند؟
 (۳) ”درختم چتر خود رامی کشاید“ یعنی چه؟
 (۴) ”دل هر رهگذر رامی رباید“ یعنی چه؟
 (۵) چه کارهایی ممکن است که درخت را آسیب برساند؟
 (۶) شماتاً کنون چند تادرخت کاشته اید؟
 (۷) چه وقت باید درخت کاشت؟
 (۸) نام سه درخت را که می شناسید بنویسید۔
 (۹) از کلمه های زیر جمله بسازید۔

كتابي - شخصي - روزي - داستاني - كودكى

مادرِ هند

۲

هند است انیسِ سینه ریشان

خاکش درمان درد کیشان

این خاک که چشم بد ازو دُور

چون مردمک است چشمۀ نور

از هند آفاق راجمال است

به روی زمین بجای خال است

خوبان زمانه رادرو جاست

مجموعۀ انتخابِ دنیا است

هند است امروز مرجع فضل

هر شهری از وست مجمع فضل

میر شمس الدین نقیر

فرهنگ : (Glossary)

Friend	دوست	انیس
sore chest	زخمی سینے والے	سینه ریشان
treatment	علاج	درمان
unhappy	دردمند، دُکھی	درد کیش
The pupil of the eye	آنکھ کی پتھلی	مردمک
Beauty	خوبصورتی	جمال
mole	تل	حال
Good people	حسین لوگ، اچھے لوگ	خوبان
centre	مرکز	مرجع

Exercise / پُرسش

(۱) آفاق را از هند چه نسبت است؟ (۲) چرا هند انتخابِ مجموعۀ دنیا است؟

وقتی بنفسه زیباست

۷

وقتی بنفسه زیباست	وقتی بهار سبز است
از پُشتِ شیشه پید است	وقتی نگاه گنجشک
آبی برآسمان است	وقتی که بهترین رنگ
روئدن گیاه است	وقتی صدای باران
باید ستاره را دید	باید که مهربان بود
همراه باد رقصید	مانند شاخه بید
مهتاب را صدا کرد	باید چو باع، گل کرد
از عشق، از خدا زد	حرف از پرنده، از موج

زگ منصوری

فرهنگ : (Glossary)

بنفسه	زیبا	گنجشک	پُشت	شیشه	آبی	صدما	گیاه	آه	همراه	باد	حروف زد
violet	جامنی										
beautiful	خوب صورت										
sparrow	گوژیا										
back, behind	پیٹ، پیچه										
mirror	آینه										
blue	نیلا										
voice, sound	آواز										
grass	گھاس										
sigh, alas	افوس، حسرت										
together	ساتھ										
air	ہوا										
talked	بات کی										

bird	پرندہ	پرنده
wave	لہر	موج
branch	ٹہنی	شاخ
willow	ایک قسم کی کٹری	بید
flower	پھول	گل
to grow	اُگنا، اگانا	روئیدن
to see	دیکھنا	دیدن
to dance	رقص کرنا	رقصیدن
to talk	بات کرنا	حروف زدن

Exercise / پُرسش

(۱) وقتی شاعر چه احساس کردو چرا؟

گل لبخند

دوست دارم که پُراز گُل بشوم
مثل باغ پراز یاسمین سفید
پرشوم از چمن و سبزه و گل
خم شود روی سرم شاخه‌ی بید

گاه گاهی که نسیم سحری
نرم از باغ دلم می‌گذرد
یک سبد خنده به دستش بدhem
هر کجا می‌رود آن را برآرد

بُرد خنده گُل های مرا
سر راهش همه جا پخش کند
خانه‌ای را که پُراز غم شده است
با گل و خنده گُل فرش کند

دوست دارم همه را باغ کنم
عطیر گل، پخش کنم توی هوا
غضّه را پر پر و پژ مرده کنم
گل لبخند بکارم همه جا

افسانه شعبان نژاد

فرهنگ : (Glossary)

to smile	مسکرانا	لبخند زدن
to bend	جهکنا	خم شدن
willow	بید (مراد چکدار شاخ)	بید

pertaining to the down	صح کے وقت کا	سحری
basket	ٹوکری	سبد
to scatter	تقسیم کرنا، بانٹنا	پخش کردن
perfume	خوشبو	عطر
grief	نارانگی، غم	غصہ
double	دوچند	پر پر
faded	ملول، غم زده	پژ مُرده
to cover with carpets, to carpet, to pave, to floor	بچھانا	فرش کردن

پُرمش / Exercise

- (۱) کہ از باغ دل شاعر می گذرد؟
- (۲) روی سرِ شاعر کہ خم شد و چرا؟
- (۳) نسیمِ سحری چہ کار می کرد؟
- (۴) کہ غصہ شاعر را پر پر و پژ مُرده کرد؟
- (۵) گل لبخند چطور همه جا کار کند؟

غزل

۹

گل بی رُخ یار خوش نباشد

بی باده بھار خوش نباشد

طرف چمن و هوائی بستان

بی لالہ عذار خوش نباشد

رقصیدن سرو و حالت گل

بی صوتِ هزار خوش نباشد

باغ گل و مُل خوش است لیکن

بی صحبت یار خوش نباشد

جان نقد مُحقر است حافظ

از بھر نثار خوش نباشد

حافظ شیرازی

فرهنگ : (Glossary)

without face	چہرہ کے بغیر	بی رُخ
without wine	شراب کے بغیر	بی باده
garden	باغ	بستان
Cheeks like tulip	لالہ جیسے گال والے	لالہ عذار
without sound of nightangle	بلبل کی آواز	صوتِ هزار
flowers and fruits	پھول اور پھل	گل و مُل
priceless things	حقیر چیز	نقد مُحقر
for offering	نچھاون کرنے کے لیے	بھر نثار

رباعیات

(۱) نیکی و بدی که در نهاد بشر است
 شادی و غمی که در قضا و قدر است
 با چرخ مکن حواله کاندر ره عقل
 چرخ از توهزار بار بیچاره تراست

عمر خیام

(۲) با علم و عمل اگر مهیا نشویم
 همدوش به مردمان دنیا نشویم
 نادانی و بندگی توام بخدائی
 مابنده شویم گر که دانا نشویم

فرخی

فرهنگ : (Glossary)

nature	طبیعت، مزان، سیرت	نهاد
destiny	تقدیر	قضا و قدر
the sky	آسمان	چرخ
to be prepared to be	تیار ہونا	مهیا شدن
companion	ساتھی	همدوش
twin-joint	جڑواں، پیوستہ	توام
Divinity	خدا ہونا	خدائی

Exercise / پُرسش

(۱) نهاد بشر چه چیز است؟

(۲) چرا چرخ بیچاره تراست؟

(۳) برای هم دوش به مردمان دنیا شدن مارا چه باید کرد؟

(۴) بنظرِ شاعر فرخی، نادانی و بندگی چیست؟

قطعات

(۱) دشنام اگر دهد خسیسی
چاره نبود بجز شنیدن
سگ را نتوان بعوض گزیدن
مرزا بیدل

(۲) بطریقی رود که مردم را
سرموی زخود نیازارد
همه کس را حقیر نشمارد
ابن پیغمبر

فرهنگ (Glossary)

abuse	گالی	دشنام
stingy, miserly	کمینه، کنجوس	خسیسی
except	سوائے	جز
a dog	ایک کتا	سگی
to bite	کاشنا	گزیدن
in lieu of	بدلے میں	عوض
cannot be bitten	نہیں کاٹا جاسکتا	نتوان گزیدن
to the people	لوگوں کو	مردم را
equal to hair (minor)	بال برابر	سرمو
by one self	اپنی ذات سے	زخود
to hurt	تکلیف پہنچانا	آزردن
from own self	خود سے	زخویش (ازخویش)
to know	جاننا	دانستن
to count, to know	گننا، شمار کرنا	شمردن

GRAMMAR SECTION (Urdu)

مفرد و جمع

۱

فارسی زبان میں 'مفرد' سے 'جمع' بنانے کا قاعدہ نہایت آسان ہے :

(۱) "اسم" کے آگے عام طور سے "ان" بڑھادینے سے 'جمع' بن جاتا ہے۔ جیسے : خواہر (بہن) سے خواہر ان - یار (دوست) سے یاران، طفل (بچہ) سے طفلان، شاگرد (شاگرد) سے شاگردان اور مرغ (پرندہ) سے مرغان وغیرہ۔

(۲) 'اسم' کے آگے (غیر ذی روح چیزوں کے لیے) "ها" لگادینے سے جمع بن جاتی ہے۔

جیسے : مداد (پنسل) سے مدادها، ماہ (ماہینہ) سے ماہوں، میز (میز) سے میزوں اور سنگ سے سنگوں وغیرہ۔

لیکن 'جدید فارسی' میں جانداروں کے لیے "ها" بھی استعمال کیا جاتا ہے۔ اس طرح 'ان' اور 'ها' دونوں مستعمل ہیں۔ جیسے : مرغ ہا، دوست ہا، چشم ہا، درخت ہا، زن ہا وغیرہ اور مرغان، دوستان، چشمان، درختان وغیرہ۔

(۳) اگر 'اسم' کا آخری حرف 'ا' یا 'و' ہو تو (تلفظ کی آسانی کے لیے) "ان" کی بجائے "یان" بڑھادیتے ہیں۔ جیسے
دانش جویان، دانایاں، آقایاں، جنگجویان، دروغ گویان۔

(۴) 'اسم' کے آخر میں "ه" آتی ہو تو "ہ" کو نکال کر اس کی جگہ 'گان' لگادیتے ہیں۔ جیسے :
پرنده سے پرنگان، ستارہ سے ستارگان، پس ماندہ سے پس ماندگان، رائی دھنندہ سے رائی دھنندگان
اور باشندہ سے باشندگان وغیرہ۔

(۵) جہاں 'اسم' کی تعداد بتائی جائے وہاں 'عدد' کے ساتھ 'اسم' کو 'واحد' ہی لکھتے ہیں۔ جیسے
پنج گوشہ، پنجگانہ، چھار درویش، هفت رنگ، پنج انگشت، چھل حدیث، دو برادر، هشت
پہلو، سہ بار، هفت روزہ وغیرہ۔

جمع	مفرد	جمع	مفرد	جمع	مفرد
سگان	سگ	پسران	پسر	زنان	زن
دانش مندان	دانش مند	مردان	مرد	دختران	دختر
مردمان	مردم	درویشان	درویش	مادران	مادر
پلنگان	پلنگ	بزرگان	بزرگ	پدران	پدر

جمع	مفرد	جمع	مفرد	جمع	مفرد
اعزاز یافتگان	اعزاز یافته	قلم ها	قلم	کودکان	کودک
سیارگان	سیاره	پیوستگان	پیوسته	پیران	پیر
تاییدگان	تاییدہ	بافندگان	بافنده	مریدان	مرید
تشنگان	تشنه	بچگان	بچہ	ماشین ها	ماشین
زلزله زدگان	زلزلہ زدہ	پروردگان	پرورده	توپ ها	توپ
دیدگان	دیدہ	خواجگان	خواجه	روز ها	روز
مصیبت زدگان	المصیبت زدہ	فرشتگان	فرشته	اسم ها	اسم
سیلاپ زدگان	سیلاپ زدہ	کُشتگان	کُشته	چیز ها	چیز

□□□□□□□□□□□□□□□□□□ Exercise / پُرسش

(الف) واحد لکھیے :

دانش آموزان ، مورچگان ، گوسفندان ، پزشکان ، عروسک ها۔

(ب) جمع بنائیے :

آموزگار ، باد ، آسب ، بزرگ ، خواجه

مرکب توصیفی [Adjectival Construction]

۲

صفت، موصوف (اسم) ، اضافت توصیفی

صفت : صفت وہ کلمہ ہے جو کسی اسم کی اچھائی، برائی یا کوئی خصوصیت بیان کرتا ہے۔ مثلاً شیرین (میٹھا)، بُزرگ (بردا)، سیاہ (کالا) وغیرہ۔

موصوف : جس اسم کی اچھائی، برائی یا کوئی اور خصوصیت بیان کی جاتی ہے، اُسے 'موصوف' کہتے ہیں۔ مثلاً سیب شیرین (میٹھا سیب)، میہن بُزرگ (برامک)، سگ سیاہ (کالا کتا) وغیرہ۔

درج بالا مثالوں میں ہر پہلا لفظ 'اسم (موصوف)' ہے اور دوسرا 'صفت' "شیرین" سیب کی صفت بیان کر رہا ہے اور 'بُزرگ'، میہن کی اور 'سیاہ' سگ کی۔ اس لیے "سیب"، "میہن" اور "سگ" موصوف ہیں۔ موصوف اور صفت سے جو مرکب بنتا ہے اسے "مرکب توصیفی" کہتے ہیں۔

اضافت توصیفی : جملے میں موصوف پہلے آتا ہے اور صفت بعد میں۔ موصوف کے آخری حرف کے نیچے اضافت کی زیر (—) لگا کر صفت سے جوڑ دیتے ہیں۔ جیسے نانِ گرم۔ اگر موصوف کا آخری حرف ”ا“ یا ”و“ ہو تو اضافت کی زیر کو ”یے“ سے بدل دیتے ہیں۔ مثلاً ہوای سرد، لیمویِ ترش وغیرہ۔

(۱) اگر موصوف کا آخری حرف ”ہ“ یا ”ھا“ مجھوں ہو یعنی ”ہ“ کی آواز خفیف نکلتی ہو تو اضافت کو ہمزہ (ء) کے ذریعے ظاہر کرتے ہیں۔

(۲) اگر موصوف کا آخری حرف ”ہ“ یا ”ھا“ معروف ہو یعنی ”ہ“ کی آواز نکلتی ہو تو اضافت کو زیر (—) کے ذریعے ظاہر کیا جائے گا۔ مثلاً خانہ قشنگ، گربہ سفید، کلاہِ کج، راہِ راست وغیرہ۔

(۳) اسی طرح موصوف کا آخری حرف ”ی“ ہو تو اضافت ”زیر“ کے ذریعے ظاہر ہوگی۔ مثلاً ماہی قشنگ، صندلی کھنہ وغیرہ۔ اس طرح کی اضافت کو ”اضافتِ توصیفی“ کہتے ہیں :

مزید مثالیں :

بچہ کوچک	دوای تلخ	ڈخترِ زیبا
جو جہ سفید	خوی نیک	مردِ گُرسنہ
پنجرہ بستہ	بوی بد	آبِ خنک
تحٹہ سیاہ	روی قشنگ	مادرِ مهر بان
نارنگی شیرین	لیمویِ ترش	گلِ سرخ

Exercise / پُرسش

(۱) ذیل کے الفاظ کے ساتھ صفت لگائیے :

لباس، اسب، میوه، گلابی، پسر، کتاب

(۲) فارسی میں ترجمہ کیجیے :

گرم ہوا، اونچا درخت، پرانا جوتا، کڑوا پھل

(۳) اردو میں ترجمہ کیجیے :

در کھنہ، وطن عزیز، مرد دانا، صدائی بلند

مرکب اضافی (POSSESSIVE CONSTRUCTION)

مضاف ، مضاف الیہ ، اضافت نسبتی

”مرکب اضافی“ میں تین حصے ہوتے ہیں: مضاف، مضاف الیہ اور اضافت نسبتی۔ ”مضاف“ اور ”مضاف الیہ“ کا ایک دوسرے سے تعلق ہوتا ہے اور انہیں ”اضافت نسبتی“ سے جوڑا جاتا ہے۔

مضاف : وہ اسم جسے کسی دوسرے ”اسم“ سے نسبت دیں ”مضاف“ کہلاتا ہے۔

مضاف الیہ : وہ ”اسم“ جس کی طرف کسی ”اسم“ کو نسبت دیں ”مضاف الیہ“ کہلاتا ہے۔ مثلاً خوشہ انگور، کتاب شہلا۔

درج بالا مثالوں میں ”خوشہ“ اور ”کتاب“ ”مضاف“ ہیں جبکہ ”انگور“ اور ”شہلا“، ”مضاف الیہ“۔

قاعده ہے کہ ”مضاف“ پہلے آتا ہے اور ”مضاف الیہ“ بعد میں۔ ”اضافت نسبتی“ (زیر، ہمزہ) کا استعمال اسی طرح ہوگا جس طرح صفت اور موصوف کے ساتھ کیا جاتا ہے۔

مثالیں :

صندوقی پر مشک	کلاہ برادر	خانہ پرویز
ماہی دریا	مار آستین	پنجرہ من
آب و هوای افریقہ	نان گندم	نامہ پدر
سزای موت	بیاضِ سلیم	کتاب خانہ دبستان
دوای مریض	آبِ حوض	گربہ لیلی

پُرسش / Exercise

(الف) ذیل کے الفاظ کے ساتھ ”مضاف“ یا ”مضاف الیہ“ کا اضافہ کیجیے:

پیراہن ، خانہ ، درخت ، چشم ، پا

(ب) فارسی میں ترجمہ کیجیے :

جو کا دانہ ، باغ کا دروازہ ، کشمیر کا سیب ، شیخ سعدی کا وطن ، سر کا درد

(ج) اردو میں ترجمہ کیجیے :

سگ کوچہ ، بچہ راہل ، مدادِ دانش جو ، آرزوی دل ، باغ آفریدی

اشارہ و مشار" الیہ (DEMONSTRATIVE PRONOUNS)

۴

اشارہ : "آن" اور "این" حروف اشارہ ہیں۔ قریب کی چیز کی طرف اشارہ کرنے کے لیے "این" اور دور کی چیز کی طرف اشارہ کرنے کے لیے "آن" کا استعمال کیا جاتا ہے۔

حروف اشارہ	ترجمہ	جمع
این	یہ	اینان (یا) اینہا
آن	وہ	آنان (یا) آنہا

مشار" الیہ : جس 'اسم' کی طرف اشارہ کیا جاتا ہے، اُسے 'مشار" الیہ' کہتے ہیں۔

مثالیں	ترجمہ
این کتاب است۔	یہ کتاب ہے۔
این میز است۔	یہ میز ہے۔
این صندلی است۔	یہ کری ہے۔
آن ماشین است۔	وہ کار ہے۔
آن گاؤ است۔	وہ گائے ہے۔
آن پولیس است۔	وہ پولیس ہے۔

افعال معین [AUXILIARY VERBS (Forms of to be)]

۵

زمانہ ماضی		زمانہ حال	
جمع	واحد	جمع	واحد
ثبت			
بُودند / باشند	بُود / باشد	اند / استند / هستند	است / ست / هست
تھے / تھیں	تھا / تھی	ہیں	ہے
منفی			
نبودند / نباشد	نبور / نباشد	نیستند	نیست
نہیں تھے / نہیں تھیں	نہیں تھا / نہیں تھی	نہیں ہیں	نہیں ہے

یہاں ”فعال معین“ سے کسی چیز کی موجودگی اور غیر موجودگی ظاہر ہوتی ہے۔ اثبات یا موجودگی ظاہر کرنے کے لیے زمانہ حال میں ”است“ اور ”اند“ نیز زمانہ ماضی میں ”بُود“ اور ”بُوند“ استعمال کرتے ہیں۔ مثلاً:

آن مداد است۔ (وہ پسل ہے)

آن ہا درختان ہستند۔ (وہ درخت ہیں)

نفی یا غیر موجودگی ظاہر کرنے کے لیے ”نیست“ اور ”نیستند“ استعمال کرتے ہیں۔ مثلاً:

این قلم نیست۔ (یہ قلم نہیں ہے)

این ہا شاگردانِ مدرسہ نیستند۔ (یہ لوگ مدرسہ کے طالب علم نہیں ہیں)

صیغہ	واحد غائب	واحد حاضر	جمع حاضر	واحد متكلم	جمع متكلم
علاماتِ ضمیری (زمانہ حال)	ہستند	ہستی	ہستید	ہستم	ہستیم
ثبت	اند	ای	اید	ام	ایم
منفی	نیستند	نیستی	نیستید	نیستم	نیستیم

علاماتِ ضمیری (زمانہ ماضی)

ثبت	بُود	بُوند	بُودی	بُودید	بُودم	بُودیم
منفی	نبود	نبوند	نبودی	نبودید	نبودم	نبودیم

مصدر ”باشیدن“ (ہونا) : to be ← مادہ مضارع (Present stem) ← باش

ثبت	باشد	باشند	باشی	باشید	باشم	باشیم
منفی	نباشد	نباشند	نباشی	نباشید	نباشم	نباشیم

مصدر ”شدن“ (ہونا) : to be ; to become ← مادہ مضارع (Present stem) ← شو

ثبت	شود	شوند	شوی	شوید	شوم	شویم
منفی	نشود	نشوند	نشوی	نشوید	نشوم	نشویم

مصدر ”خواستن“ (مانگنا، چاہنا) : (Present stem) ← ماذہ مضارع to desire, to wish ← خواه

خواهیم	خواهم	خواهید	خواهی	خواهند	خواهد	ثبت
نخواهیم	نخواهم	نخواهید	نخواهی	نخواهند	نخواهد	منفی

مصدر ”توانستن“ (سکنا) : (Present stem) ← ماذہ مضارع to be able, to can ← توان

توانیم	توانم	توانید	توانی	توانند	تواند	ثبت
نتوانیم	نتوانم	نتوانید	نتوانی	نتوانند	نتواند	منفی

مصدر ”بایستن“ [چاہنا (جیسے جانا چاہیے)، لازم ہونا] ← to be necessary must

ماذہ ماضی مضارع (Present stem) ← بای

بایسم	بایم	بایید	بایی	بایند	باید	ثبت
نبایسم	نبایم	نبایید	نبایی	نبایند	نباید	منفی

مصدر ”شایستن“ [چاہنا (مثلاً جھوٹ نہیں بولنا چاہیے)، مستحق ہونا] ← to be fit, to be worthy of

ماذہ ماضی مضارع (Present stem) ← شای

شایسم	شایم	شایید	شایی	شایند	شاید	ثبت
نشایسم	نشایم	نشایید	نشایی	نشایند	نشاید	منفی

متصادر (Infenitives)

۶

متصادر ” مصدر“ کی جمع ہے۔ فارسی میں مصدر کے آخر میں ”دَن“ یا ”تَن“ آتا ہے۔ اردو میں فعل کے آخر میں ”نا“ اور انگریزی میں verb کے شروع میں 'to' آتا ہے۔ انھیں ”علامت مصدر“ کہتے ہیں۔ مثلاً ’آمدن‘ یعنی آنا، ’نشستن‘ یعنی بیٹھنا۔

ہر مصدر کے آخر میں ”ن“ آتا ہے۔ اگر مصدر سے ”ن“ نکال دیں تو ماذہ ماضی (ماضی مطلق صیغہ واحد غائب) بن جاتا ہے۔ جیسے آمدن سے آمد (وہ آیا) اور نشستن سے نشست (وہ بیٹھا) وغیرہ، ماذہ ماضی اور ماذہ مضارع دیے جا رہے ہیں۔

مادہ مضارع (امر) [Present stem]	مادہ ماضی [Past stem]	Meaning in English	اردو معنی	مصدر [Infinitives]
آ / آئی	آمد	to come	آنا	آمدن
رو	رفت	to go	جانا	رفتن
نویس	نوشت	to write	لکھنا	نوشتن
خوان	خواند	to read	پڑھنا	خواندن
خور	خورد	to eat	کھانا	خوردن
نوش	نوشید	to drink	پینا	نوشیدن
خند	خندید	to laugh	ہنسنا	خندیدن
گری	گریست	to weep	رونا	گریستن
آور / آر	آورد	to bring	لانا	آوردن
بر	بُرد	to carry, to take away	لے جانا	بُردن
خر	خرید	to buy	خریدنا	خریدن
فروش	فروخت	to sell	بچنا	فروختن
زی	زیست	to remain alive	جینا، زندہ رہنا	زیستن
میر	مُرد	to die	مرنا	مُردن
ایست	ایستاد	to stand	کھڑا ہونا	ایستادن
نشین	نشست	to sit	بیٹھنا	نشستن
بین	دید	to see, to meet	دیکھنا، ملتا	دیدن
پُرس	پُرسید	to ask	پوچھنا	پُرسیدن
گو / گوی	گفت	to say, to tell	کہنا	گفتن
ساز	ساخت	to make, to build	بنانا	ساختن
خواب	خوابید	to sleep	سونا	خوابیدن
بر خیز	برخاست	to rise	اُٹھنا	برخاستن
زن	زد	to strike, to beat	مارنا	زدن
کُش	کُشت	to kill	(جان سے) مارنا	کُشتن
کُن	کرد	to do	کرنا، انجام دینا	کردن

مادہ مضارع (امر) [Present stem]	مادہ ماضی [Past stem]	Meaning in English	اردو معنی	صدر [Infinitives]
گَن	گَند	to dig, to root out	کھوڈنا، اکھیرنا	گَندن
کَش	کَشید	to draw	کھینچنا	کَشیدن
شَناس	شَناخت	to recognise, to know	پہچاننا، جاننا	شَناختن
آرَای	آرَاست	to decorate	سजانا	آرَاستن
بُر	بُرِید	to cut	کاٹنا	بُرِيدن
پَر	پَرِید	to fly	اڑنا	پَرِيدن
بار	بارِید	to rain	بارش ہونا	بارِيدن
چِین	چِید	to pick up, to arrange	چُننا، ترتیب دینا	چِيدن
پوش	پوشید	to wear	پہننا	پوشیدن
دِه	داد	to give	دینا	دادن
جهَه	جَسْت	to jump	کوڈنا / چھلانگ لگانا	جَستن
جُو	جُسْت	to search, to find	ڈھونڈنا	جُستن
ترس	ترسید	to fear	ڈرنا	ترسیدن
دار	داشت	to have	رکھنا	داشتن
بردار	برداشت	to lift, to take	اٹھانا، لینا	برداشتن
آموز	آموخت	to learn, to teach	سیکھنا، سکھانا	آموختن
روی	روئید	to grow	اگنا	روئیدن
کار	کاشت	to grow, to sow	اگانا، بونا	کاشتن
فرست	فرستاد	to send	بھیجننا	فرستادن
نمای	نمود	to show	دکھانا	نمودن
ذو	ذوید	to run	دوڑنا	ذویدن
رسان	رسانید	to reach	پہنچانا	رسانیدن
رس	رسید	to arrive, to ripe	پہنچنا، میوه کا کپنا	رسیدن
سوز	سوخت	to burn	جلانا، جلانا	سوختن

مادہ مضارع (امر) [Present stem]	مادہ ماضی [Past stem]	Meaning in English	اردو معنی	مصدر [Infinitives]
افروز	افروخت	to kindle	روشن کرنا	افروختن
گریز	گریخت	to flee, to run away	بھاگنا، فرار کرنا	گریختن
آفرین	آفرید	to create	پیدا کرنا	آفریدن
باش	باشید	to be	ہونا / رہنا	باشیدن
شو	شُد	to be, to become	ہونا	شدن
خواه	خواست	to desire, to wish	مانگنا، چاہنا	خواستن
توان	توانست	to can	سکنا	توانستن
بای	بایست	to be necessary, must	چاہنا، لازم ہونا	بایستن
شاہی	شاہیست	to be fit, to be worthy of	مستحق ہونا	شاہیستن
شوی	شست	to wash	ڈھونا	شستن
آمیز	آمیخت	to mix	میلانا	آمیختن
آزار	آزرد	to annoy	ستانا	آزردن
آزمائی	آزمود	to test	آزمانا	آزمودن
اندوز	اندوخت	to amass	جمع کرنا، ذخیرہ کرنا	اندوختن
بخش	بخشید	to forgive	خطا بخشنا	بخشیدن
بند	بست	to shut, to tie	باندھنا / بند کرنا	بستن
د	داد	to give	دینا	دادن
دان	دانیست	to know	جاننا	دانیستن
شنو	شنید	to hear	سننا	شنیدن
نه	نهاد	to put, to place	رکھنا	نهادن
یاب	یافت	to find	پانا	یافتن

زمانہ کے اعتبار سے فعل کی تین قسمیں ہوتی ہیں :

(۱) زمانہ ماضی (۲) زمانہ حال (۳) زمانہ مستقبل

زمانہ ماضی کی ۶ قسمیں ہیں :

(۱) ماضی مطلق	(۲) ماضی قریب یا ماضی نفی	(۳) ماضی بعید
(۴) ماضی اس्तراری	(۵) ماضی شکنی یا احتمالی	(۶) ماضی تمنائی یا شرطی

فارسی جملہ : فارسی جملے میں پہلے 'فاعل'، اور آخر میں 'فعل' آتا ہے۔ باقی متعلقات درمیان میں آتے ہیں۔ جملوں میں فعل، فاعل کے مطابق ہوتا ہے۔ اگر 'فاعل' واحد ہو تو 'فعل' بھی واحد ہو گا۔ 'فاعل' جمع ہوتا 'فعل' بھی جمع ہو گا۔ گویا 'فعل کی گردان' فاعل یا ضمیر کے مطابق ہو گی۔

فیروز از بازار آمد۔ پسران از بازار آمدند۔

ماضی مطلق (Past Indefinite Tense)

'ماضی مطلق' وہ 'فعل' ہے جس میں گزرے ہوئے زمانے میں کام کا ہونا ظاہر ہوتا ہے، لیکن کام ہونے کے صحیح وقت کا تعین نہیں ہو سکتا کہ آیا کام قریب کے گزرے ہوئے زمانے میں ہوا ہے یا دُور کے۔

قاعدہ : 'ماضی مطلق' بنانے کا قاعدہ یہ ہے کہ مصدر کے آخر کا 'ن'، گرادیں تو ماضی مطلق کا 'صینہ' واحد غائب، بتا ہے۔ جسے ہم ماذہ ماضی کہتے ہیں۔ جیسے 'آمدن' سے 'آمد'، یعنی 'وہ آیا'۔ 'رفتن' سے 'رفت'، یعنی 'وہ گیا'۔ باقی صیغوں کے لیے 'آمد' اور 'رفت' کے بعد 'علامتِ ضمیر' لگاتے ہیں :

'علامتِ ضمیر' اور مصدر 'آمدن' سے ماضی مطلق کی گردان :

صینہ	واحد غائب	جمع غائب	واحد حاضر	جمع حاضر	واحد متكلم	جمع متكلم	
علامتِ ضمیر	-	ند	ی	ید	م	یم	
گردان	رفت	رفند	رفتیں	رفتید	رفتم	رفتیم	
ترجمہ	وہ گیا	تو گیا	تم سب گئے	میں گیا	ہم سب گئے		

ضمائر فاعلی (Subjective Pronouns)

صيغه	واحد غائب	جمع غائب	واحد حاضر	جمع حاضر	واحد متکلم	جمع متکلم
ضمائر	او	ایشان	تو	شما	من	ما
ترجمہ	وہ، اس نے	وہ، انھوں نے	تو، تو نے	تم، تم نے	میں، میں نے	ہم، ہم نے

مثالیں :

اورفت ، ایشان بہ بازار رفتند ، تو سب خوردی ، شما از بازار میوہ ہائی تازہ خریدید ، من نامہ تو شتم ، ما بہ دوستان خود برای گردش لب دریا رفتیم ، ایشان با ماشین از کجا آمدند؟ ، ما چہ کار کردیم ، من در جنگل شیر دیدم۔

‘ضمائر فاعلی’ کے ساتھ مصدر ‘آمدن’ کی زمانہ ماضی مطلق میں گروان :

صيغه	واحد غائب	جمع غائب	واحد حاضر	جمع حاضر	واحد متکلم	جمع متکلم
گروان	او آمد۔	آنها آمدند۔	تو آمدی۔	شما آمدیں۔	من آمد۔	ما آمدیم۔
ترجمہ	وہ آیا۔	تو آیا۔	تم سب آئے۔	میں آیا۔	ہم سب آئے۔	

Exercise / پُرسش

(الف) ترجمہ کیجیے :

او کتابِ احمد آورد۔ ما گلابِ خوب آوردیم۔ من ”شاہ نامہ فردوسی“ خواندم۔ ایشان لباس ہائی نو پوشیدند۔ شما از بازار میوہ تازہ خریدید۔ تو براذرِ حامد را نامہ نوشتی۔

(ب) مصادر آوردن، خوردن اور پُرسیدن سے ماضی مطلق میں گروان مع ترجمہ کیجیے۔

(ج) مناسب ‘ضمائر فاعلی’ سے جملے مکمل کیجیے :

- (۱) از بازار نان آورد۔
- (۲) آبِ خنک نوشیدند۔
- (۳) قلمِ نو خریدم۔
- (۴) کارِ خود را کردیم۔
- (۵) سب سب شیرین خوردید۔

ضمائر مفعولی (Objective Pronouns)

۱۰

وہ 'ضمیر' جو مفعول کے طور پر استعمال ہوتی ہے، 'ضمیر مفعولی' کہلاتی ہے۔

اردو ترجمہ	ضمائر مفعولی	صیغہ
اُس کو، اُسے	اورا	واحد غائب
ان کو، انھیں	ایشان را	جمع غائب
تجھ کو، تجھے	تورا	واحد حاضر
آپ کو، تمھیں	شمara	جمع حاضر
مجھ کو، مجھے	مرا	واحد متكلم
ہم کو، ہمیں	مارا	جمع متكلم

ضمائر اضافی (Possessive Pronouns)

۱۱

جو 'ضمیر' کسی چیز کا تعلق بتانے کے لیے استعمال ہوتی ہے۔ اُسے 'ضمیر اضافی' کہتے ہیں۔

جمع متكلم	واحد متكلم	جمع حاضر	واحد حاضر	جمع غائب	واحد غائب
مان	م / آم	تان	ت / آت	شان	ش / اش
قلم مان	قلمم	قلم تان	قلمت	قلم شان	قلمش
ہمارا قلم	میری قلم	آپ کی قلم	تیری قلم	اُن کی قلم	اُس کی قلم
خانہ مان	خانہ آم	خانہ تان	خانہ آت	خانہ شان	خانہ اش
ہمارا گھر	میرا گھر	آپ کا گھر	تیرا گھر	اُن کا گھر	اُس کا گھر

ضمائر مفعولی اور اضافی کا استعمال :

من احمد را نامہ نوشتم۔ او کتابم بُردش۔ لباس ہائی شان خوب اند۔ برادرم دی روز از ممبئی آمد۔ مادر مان مارا طعام ہائی خوش ذائقہ خوارانند۔ شما مدادم دادید۔ تو درسِ جغرافیہ خواندی۔ من خانہ شان رفتم۔

پُرسش / Exercise

فارسی میں ترجمہ کیجیے :

میں اس کے گھر گیا۔ ہماری بہن ناگپور سے سفر لائی۔ طلبہ کی کتابیں ان کے بستوں میں ہیں۔
تمہارے بھائی نے خط لکھا۔ ہم نے ٹھنڈا پانی پیا۔

ماضی قریب (ماضی نقلی) (Present Perfect Tense)

۱۲

ماضی قریب، وہ فعل ہے جس میں قریب کے گزرے ہوئے زمانے میں کام کا ہونا ظاہر ہوتا ہے :

قاعدہ : ماضی مطلق کے صبغہ واحد غائب یا مادہ ماضی کے آگے ”ہ است“ بڑھانے سے ماضی قریب بنتا ہے۔ مثلاً آمدن سے ”ماضی مطلق واحد غائب“ آمد۔ آمد کے آگے ”ہ است“ لگائیں تو ”آمدہ است“ صبغہ واحد غائب بنتا ہے۔ باقی صیغوں کے بنانے کے لیے ”است“ کی جگہ علامتِ ضمیر استعمال کی جاتی ہے۔

مثال :

ترجمہ	گردان	علامتِ ضمیر	صبغہ
واحد غائب	-	-	وہ آیا ہے۔
جمع غائب	ند	-	وہ آئے ہیں۔
واحد حاضر	ی	-	تو آیا ہے۔
جمع حاضر	ید	-	تم سب آئے ہو۔
واحد متكلم	م	-	میں آیا ہوں۔
جمع متكلم	یم	-	ہم سب آئے ہیں۔

مثالیں :

خدا زمین و آسمان را آفریدہ است۔ ایشان برای ما میوه های تازه فرستادہ اند۔ من آب خنک نوشیدہ ام۔ ما اور اکتاب های خوب دادہ ایم۔ تو برادر حمید را نامہ نوشتہ ای۔ شما میز و ضدلى خریدہ اید۔ او کتابم بُردہ است۔ ما قلمِ قشنگی آورده ایم۔ من ”گلستانِ سعدی“ را خواندہ ام۔

پُرسش / Exercise

(الف) مصدر ”گفتن“، ”خواندن“ اور ”خریدن“ سے زمانہ ماضی قریب کی گردان لکھیے اور ان کا ترجمہ بھی کیجیے :

(ب) مناسب ضمائر سے جملہ مکمل کیجیے :

- (۱) نان آورده اند۔
- (۲) از قلم سرخ نوشته ام۔
- (۳) کارِ خوب کرده اید۔

(ج) اردو میں ترجمہ کیجیے :

ایشان لباس ہائی نو پوشیدہ اند، تو ”داستان الف لیلہ“ شنیدہ ای۔ من درس خود را حاضر کرده ام۔ ما اور امیوہ ہائی شیرین و تازہ دادہ ایم۔ او قلمِ قشنگی آورده است۔

حروف ہائی جارہ (حروفِ اضافہ) (Preposition)

۱۳

”حروف جارہ“ یا ”حروف اضافہ“ سے مراد وہ کلمے ہیں جو ”اسم“ یا ”ضمیر“ سے قبل آتے ہیں اور اس کے معنی کو ” فعل“ یا ”اسم“ سے ملاتے ہیں۔

حروف اضافہ دو طرح کے ہوتے ہیں۔

(۱) وہ جو اضافت، یا ”زبر“ کے بغیر استعمال ہوتے ہیں، جیسے با، به، در، از، جز، تا، بی وغیرہ۔

(۲) اور دوسرے وہ جو اضافت کے ساتھ استعمال ہوتے ہیں، جیسے روی، زیر، بیرون، برای، درون، توی، نزدیک، پیش وغیرہ۔

(۱) او درونِ اتاق رفت۔

(۲) منِ امروز از ناگپور آمدم۔

مندرجہ بالا دونوں جملوں میں دو اسم ہیں : ”اتاق“ اور ”ناگپور“۔ ان دونوں اسموں سے ”درون“ اور ”از“ حروف جڑے ہوئے ہیں۔ ان کی وجہ سے اسم ”اتاق“ کی نسبت فعل ”رفت“ سے قائم ہوئی اور ناگپور کی نسبت ”آمدم“ سے قائم ہوئی۔ درج ذیل جملوں میں ”حروف اضافہ“ کا استعمال دیکھیے۔

پدرِ من دیروز از دکان برای من قلم خرید۔ من نامہ شما زیر کتاب نہاده ام۔ ایشان توی اتاق نشستہ اند۔ موہن با اتو بوس بے ایست گاہ رفتہ است۔ کتابِ منیزہ روی میز است۔ پرنده بَر درخت است۔ خانہ اش نزدیک خانہ من است۔

Exercise / پُرسش

(الف) مناسب حروفِ اضافہ سے خالی جگہ پر کبھی :

- (۱) ما بازار شما سیب و میوه‌های تازہ آور دیم۔
 - (۲) بچہ‌ها خانہ مدرسہ رفتند۔
 - (۳) دوستِ من صبح شام گردش کرد۔
 - (۴) من کتابیش میز گذاشتہ ام۔
 - (۵) ممبئی اور نگ آباد پانصد کیلو میٹر فاصلہ است۔
- (ب) فارسی میں ترجمہ کبھی :
- (۱) راشد کرتی پر بیٹھا ہے۔
 - (۲) اُس نے پنسل میز پر رکھی۔
 - (۳) گوپال اپنے دوستوں کے ساتھ دہلی گیا۔
 - (۴) اشہر نے مالیگاؤں سے مجھے خط لکھا۔

حروفِ استفهام (Interrogative Praticles)

۱۲

کی (کہ) چہ، چرا، چطور، چند تا، کجا، کی (چہ وقت)، کدام، آیا، چگونہ۔
وہ کلے جو کسی بات کے پوچھنے کے لیے کام میں لائے جاتے ہیں 'حروفِ استفهام' کہلاتے ہیں۔

- (۱) کی از دہلی آمد؟ * محمود از دہلی آمد۔
- (۲) حامد بہ کُجا رفت؟ * حامد بہ بازار رفت۔
- (۳) زبیر چطور بہ مدرسہ رفت؟ * زبیر با دو چرخہ بہ مدرسہ رفت۔
- (۴) تو چند تا خواہر داری؟ * من سہ خواہر دارم۔
- (۵) شما کی (چہ وقت) از امراؤتی آمدید؟ * من دیروز صبح از امراؤتی آمدم۔

Exercise / پُرسش

قوسین میں دیے گئے الفاظ کی مدد سے خالی جگہ پر کبھی :

- (۱) شما این کار کر دید؟ (چہ، چرا، آیا)

- (۲) ایشان از دهلى آمدند؟ (کی ، چه ، کُجا)
- (۳) تو برادرِ شکیل را جواب دادی؟ (کی ، چند تا ، چه)
- (۴) او این کتاب را از خرید؟ (چه ، کی ، کدام)
- (۵) اسم مادرش است؟ (کُجا ، چه ، چطور)

ماضی بعید (Past Perfect Tense)

۱۵

ماضی بعید وہ فعل ہے جس میں دور کے گزرے ہوئے زمانے میں کام کا ہونا ظاہر ہوتا ہے، یا یہ ظاہر ہوتا ہے کہ گزرے ہوئے زمانے میں کام بہت پہلے ہو چکا تھا۔

قاعدہ : 'ماضی مطلق واحد غائب' (یا ماذہ ماضی) کے آگے 'ہ بود' بڑھانے سے 'ماضی بعید' واحد غائب بن جاتا ہے۔
 جیسے : آمد + ه + بود = آمده بود (وہ آیا تھا)
 باقی صیغوں کے لیے گردان اُسی طرح ہو گی جس طرح ہم نے ماضی مطلق یا 'ماضی قریب' میں علامتِ ضمیر آخر میں لگائی ہیں:
 مصدر "دیدن" سے ماضی بعید میں گردان :

صیغ	علامتِ ضمیر	گردان	ترجمہ
واحد غائب	-	او دیده بُود۔	اُس نے دیکھا تھا۔
جمع غائب	ند	ایشان دیده بُودند۔	ان لوگوں نے دیکھا تھا۔
واحد حاضر	ی	تو دیده بُودی۔	تونے دیکھا تھا۔
جمع حاضر	ید	شما دیده بُودید۔	تم لوگوں نے دیکھا تھا۔
واحد متكلم	م	من دیده بُودم۔	میں نے دیکھا تھا۔
جمع متكلم	یم	ما دیده بُودیم۔	ہم سب نے دیکھا تھا۔

مثالیں :

او انعام یافتہ بُود۔ تو قلمش بردہ بُودی۔ من از باغ سیبِ رسیده آورده بُودم۔ شما شیرِ گرم نوشیدہ بودید۔ ما در جنگل پلنگ دیده بودیم۔ ایشان دیروز به کُجا رفتہ بودند۔

Exercise / پُرسش

(الف) مصدر ”خوردن“ اور ”نشستن“ سے ماضی بعید میں مع ترجمہ گردان کیجیے :

(ب) ماضی بعید کے مناسب افعال لکھ کر جملے کامل کیجیے :

(۱) من از پرویز (پرسید)

(۲) ایشان کارِ نیک (کردن)

(۳) او گلستانِ سعدی' (خواندن)

(۴) شما در اُناق روی نیمکت (نشستن)

(ج) فارسی میں ترجمہ کیجیے :

(۱) تم نے لمبی کو دیکھا تھا؟

(۲) وہ کیوں یہاں آیا تھا؟

مضارع (Aorist)

۱۶

”مضارع“ وہ ” فعل“ ہے جس میں زمانہ حال اور ”مستقل“ دونوں کے معنی پائے جاتے ہیں۔ مثلاً ”رفتن“ سے ”رَوَد“ یعنی وہ جاتا ہے یا جائے گا۔ ”آمدن“ سے ”آید“ یعنی وہ آتا ہے یا آئے گا۔ ”یافتن“ سے ”یابد“ یعنی وہ پاتا ہے یا پائے گا وغیرہ۔ ” مصدر“ سے ”مضارع“ بنانے کے کوئی آٹھ قاعدے ہیں، لیکن اس ابتدائی مرحلے میں ان کی تفصیلات میں جانا مناسب نہیں۔ مصدر کے ساتھ ہم نے پچھلے سبق میں ”مادۂ مضارع“ یاد کیا ہے۔

”مادۂ مضارع“ سے ” فعل مضارع“ بنانا زیادہ آسان ہے۔ جدید فارسی گرامر میں اسی طریقہ کو استعمال میں لایا گیا ہے۔ چنانچہ فعل مضارع بنانے کے لیے ”مادۂ مضارع“ کے آگے ”د“ بڑھادیں اور ”د“ سے پہلے والے حرف پر زبر لگادیں تو ” فعل مضارع“ ”واحد غائب“ بن جاتا ہے۔

مصدر	مادۂ مضارع	فعل مضارع	ترجمہ
آوردن	آورد	آورڈ	وہ لاتا ہے، یا لائے گا
کردن	کُند	کُنڈ	وہ کرتا ہے، یا کرے گا

‘ مصدر ’يافتن‘ سے ’مضارع‘ میں گردان :

ترجمہ	گردان	علامتِ ضمیر	صیغہ
وہ پاتا ہے یا پائے۔	او یا بد	—	واحد غائب
وے سب پاتے ہیں یا پائیں۔	ایشان یا بند	ند	جمع غائب
تو پاتا ہے یا پائے۔	تو یا بی	ی	واحد حاضر
تم سب پاتے ہو یا پاؤ۔	شمما یا بید	ید	جمع حاضر
میں پاتا ہوں یا پاؤں۔	من یا بم	م	واحد متکلم
ہم سب پاتے ہیں یا پائیں۔	ما یا بیم	یم	جمع متکلم

Exercise / پُرسش

ترجمہ پیچے

- (۱) حالا چه گُنیم و کُجا برویم؟

(۲) در نامه چه بنویسند؟

(۳) اگر تو دوا بخوری خوب بشوی -

(۴) بچه ها مار را نَزَنَند مبادا بگَزَد -

(۵) اگر با ما دیگر کاری ندارید مُرَخص شویم -

زمان حال (Present Tense)

14

زمانہ حال وہ فعل ہے جس سے موجودہ زمانے میں کام کا ہونا ظاہر ہوتا ہے۔ مثلاً 'می آید'، وہ آتا ہے یا وہ آرہا ہے۔ 'می رَوَد'، وہ جاتا ہے یا وہ جارہا ہے۔

مضارع کے صیغوں سے پہلے 'می' بڑھادینے سے زمانہ حال بنتا ہے۔

مصدر نوشتہن سے زمانہ حال کی گردان :

صینے	واحد غائب	جمع غائب	واحد حاضر	جمع حاضر	واحد متکلم	جمع متکلم
گردان	می نویسند	می نویسید	می نویسی	می نویسم	می نویسیم	می نویسم
ترجمہ	وہ لکھتا ہے	تو لکھتے ہیں	تم سب لکھتے ہو	میں لکھتا ہوں	ہم سب لکھتے ہیں	ہم سب لکھتے ہوں
	وہ لکھ رہا ہے	تو لکھ رہا ہے	تم سب لکھ رہے ہو	میں لکھ رہا ہوں	ہم سب لکھ رہے ہیں	ہم سب لکھ رہے ہوں

چند مثالیں :

- ما از دبستان می آییم — ایشان کارِ خودرا انجام می دهند۔
- مانامہ احمد می خوانیم — من امروز به ممبئی می روم۔
- درتابستان هوا گرم می شود — توبہ کجا می روی؟
- امروز مادرِ من از ممبئی می آید

Exercise / پُرسش

(الف) مصدر 'آمدن' اور 'رفتن' سے زمانہ حال میں گردان مع ترجمہ کیجیے۔

(ب) اردو میں ترجمہ کیجیے :

- (۱) او کار می کند۔
- (۲) ما برای گردش می رویم۔
- (۳) در فصل بھار میوہ هامی رسند۔
- (۴) موہن چہ می خورد؟
- (۵) برادرِ شما در حیاطِ مدرسہ بازی می کند۔

(ج) فارسی میں ترجمہ کیجیے :

- (۱) وہ خط لکھ رہا ہے۔
- (۲) پچ کیوں دوڑ رہے ہیں۔
- (۳) سیما مدرسے سے گھر جاہی ہے۔
- (۴) تم بلی کو کیوں ستارے ہو؟

زمان مستقبل (Future Tense)

۱۸

زمانه مستقبل و فعل ہے جس میں آنے والے زمانے میں کسی کام کا کرنا پایا جائے، جیسے : خواهد آمد = وہ آئے گا
خواهد رفت = وہ جائے گا۔

قاعدہ : ماضی مطلق صیغہ واحد غائب کے آگے 'خواهد بڑھانے' سے فعل مستقبل بنتا ہے۔ مستقبل کی گردان کرتے وقت یہ بات یاد رکھنی چاہیے کہ گردان صرف خواهد کی ہوگی یعنی علامتوں کی تبدیلی صیغوں کے اعتبار سے 'خواهد' میں ہوگی اور بنیادی فعل، جیسے : آمد اور رفت) ہمیشہ ماضی مطلق صیغہ واحد غائب کی حالت میں بغیر کسی تبدیلی کے رہے گا۔

خواهد کی گردان کا طریقہ یہ ہے کہ واحد غائب خواهد سے دوسرے صیغے بنانے کے لیے خواهد سے 'و' ہٹا دیں اور علامتِ ضمیر لگاتے جائیں، جیسے : خواهد ، خواہند ، خواہی ، خواہید ، خواہم ، خواہیم۔
مستقبل کی گردان :

واحد غائب	جمع غائب	واحد حاضر	جمع حاضر	واحد متكلّم	جمع متكلّم
خواهد کرد	خواہند کرد	خواہی کرد	خواہی کرد	خواہم کرد	خواہیم کرد
وہ کرے گا	وہ سب کریں گے	تو کرے گا	تم سب کرو گے	میں کروں گا	ہم سب کریں گے
خواہد رفت	خواہند رفت	خواہی رفت	خواہی رفت	خواہم رفت	خواہیم رفت
وہ جائے گا	وہ سب جائیں گے	تو جائے گا	تم سب جاؤ گے	میں جاؤں گا	ہم سب جاؤں گے
خواہد خواند	خواہند خواند	خواہی خواند	خواہی خواند	خواہم خواند	خواہیم خواند
وہ پڑھے گا	وہ سب پڑھیں گے	تو پڑھے گا	تم سب پڑھو گے	میں پڑھوں گا	ہم سب پڑھیں گے

چند مثالیں :

من از بازار سیب خواہم آورد ، ما امسال بزیارت خانہ کعبہ خواہیم رفت ، ایشان برای پدر و ماد از ناگپور پر تغال خواہند آورد ، شماچہ خواہید کرد؟ او از مدرسہ کی خواهد آمد؟

Exercise / پرسش

(الف) اردو میں ترجمہ کیجیے :

- (۱) مافردا به ممبئی خواہیم رفت۔
- (۲) من برای دوستم تحفہ ای خواہم خرید۔
- (۳) ایشان لباس نو خواہند پوشید۔
- (۴) خُدا مارا خواہد آمر زید۔
- (۵) او بہ ممبئی خواہد رفت۔

(ب) مصدر ”گفتن“ اور ”نوشتن“ سے زمانہ مستقبل میں گردان مع ترجمہ کیجیے۔

(Imperative & Negative Imperative) امر و نہی

(الف) امر (Imperative) :

‘امر’ وہ ‘ فعل’ ہے جس میں کسی کام کے کرنے کا حکم پایا جائے۔ چوں کہ حکم صرف مخاطب ہی کو دیا جاتا ہے، اس لیے اس کے صرف دو ہی صیغے ہوتے ہیں : واحد حاضر اور جمع حاضر۔

قاعدہ : ‘مادۂ مضارع’ کے شروع میں ‘ب’ بڑھادینے سے ‘امر’ بنتا ہے۔ جیسے ‘رفتن’ سے رو سے پہلے ‘ب’، بڑھائیں تو برو اور بروید بن جائے گا۔

مثال : (۱) صیغۂ واحد حاضر : برو = توجا ; (۲) صیغۂ جمع حاضر = بروید / تم جاؤ / تم سب جاؤ

مثالیں : جواب بدہ ، آب تازہ بنوشید ، به مدرسہ برو ، جواب بنویسید

(ب) نہی (Prohibitive or Negative Imperative) :

‘نہی’ وہ فعل ہے جس میں کسی کام کے نہ کرنے کا حکم پایا جائے۔ ‘فعل امر’ کی طرح اس کے بھی دو ہی صیغے ہوتے ہیں۔

قاعدہ : ‘فعل امر’ کے شروع میں بجائے ‘ب’ کے ‘م’ یا ‘ن’ لگانے سے ‘فعل نہی’ بن جاتا ہے۔

فعل نہی		فعل امر	
جمع حاضر	واحد حاضر	جمع حاضر	واحد حاضر
مروید / نروید (آپ مت جائیے)	مرو / نرو (تونہ جا)	بروید	برو
مخورید / نخورید (آپ نہ کھائیے)	مخور / نخور (تونہ کھا)	بخورید	بخور
میاپید / نیاپید (آپ مت جائیے)	میا / نیا (تومت آ)	بیاپید	بیا
مکنید / نکنید (آپ نہ کیجیے)	مکن / نکن (تومت کر)	بکنید	بکن
میآزارید / نیآزارید (آپ نہ ستائیے)	میآزار / نیآزار (تونہ ستا)	بیآزارید	بیآزار
مگویید / نگویید (آپ نہ کہیے)	مگو / نگو (تونہ بول)	بگویید	بگو
منویسید / ننویسید (آپ مت لکھیے)	منویس / ننویس (تومت لکھ)	بنویسید	بنویس

مثالیں : از خانہ بیرون مرو ، کسی رادشنام مده ، امشب در عبادت الہی مشغول بباش ، کارِ امروز بفردا مگذار ، بہ آواز بلند بخوانید ، امشب بہ خانہ من میا ، خاموش منشین سرو صدا مکن ، آنچہ ندانی مگو ، روی کتاب ننویس ، حسرت نخورید خدا بزرگ است۔

• درج بالا مثالوں کا اردو میں ترجمہ کیجیے۔

حرفِ ربط (Conjunction)

۲۰

’حرفِ ربط‘، اس حرف کو کہتے ہیں جو دو لفظوں، فقروں اور جملوں کو جوڑتا ہے۔ مثلاً قلم و کتاب، آمدن ما و رفتی او، این خوب است اما آن خوب تراست۔

فارسی زبان میں عام طور پر استعمال ہونے والے حروفِ ربط درج ذیل ہیں :

کہ - یا؛ نہ - (نہیں)؛ تا - (تک)؛ اگر، چون - (جیسے)؛ شاید - (یہاں تک کہ)؛ پس - (تب پھر)؛ چندان کہ - (جتنا کہ)؛ همانکہ - (جیسے)؛ ہر چند - جتنی جلدی؛ ہر گاہ - (جب کبھی)؛ تا اینکہ - (اس وجہ سے کہ)؛ و - (اور)؛ اما، ولے - (لیکن) وغیرہ۔

جنس (The Gender)

۲۱

جنس سے نر اور مادہ کا اظہار ہوتا ہے یا کسی شخص یا شے میں صنف کا نہ ہونا ظاہر ہوتا ہے۔

جس اسم سے نر کا اظہار ہوتا ہے اسے جنس مذکور کہتے ہیں۔ مثلاً اسپ نر، خروس، پدر، برادر اور جس اسم سے مادہ معلوم ہوا سے جنس موئٹ کہتے ہیں۔ مثلاً اسپ مادہ، ماکیان، مادر، خواہر۔

وہ اسی جس سے بے جان شے معلوم ہوا سے جنس معریا لاجنس کہتے ہیں۔ مثلاً کتاب، باد، سنگ وغیرہ۔ اور وہ اسی جس سے نر یا مادہ دونوں ظاہر ہوتے ہیں، اسے جنس مشترک کہتے ہیں۔ مثلاً پرنده، دوست۔

جب ہم کسی جس کا خاص طور پر اظہار کرنا چاہتے ہیں تو لفظ کے بعد نر یا مادہ کا اضافہ کر دیتے ہیں۔ مثلاً شیر نر، شیر مادہ، سگ نر، سگ مادہ، فیل نر، فیل مادہ۔

کبھی کبھی مرد یا زن کے الفاظ بھی جس کو ظاہر کرنے کے لیے استعمال ہوتے ہیں۔ مثلاً مردگدا، زن گدا، پیر مرد، پیر زن، شیر مرد، شیر زن۔

فارسی میں جنس کی بنا پر مصدر میں کوئی تبدیلی نہیں ہوتی، مثلاً

(۱) او رفت - وہ گیا۔ وہ گئی۔

(۲) سعدان آمد - سعدان آیا۔

زنبیہ آمد - زنبیہ آئی۔

	Exercise / پُرسش	
--	-------------------------	--

(الف) ذیل کے اسموں کی جنس مذکور لکھیے :

مادر ، خواهر ، عروس ، ماکیان ، شتر مادہ ، اسپ مادہ ، پیرزن ، خانم ، بانو ، بیگم ، بُز مادہ ،

زنِ رختشو ، خاتون ، شهر بانو ، دُختر ، آهوی مادہ ، زن۔

(ب) ذیل کے اسموں کی جنس موثق لکھیے :

مرد خیاط ، داماد ، بُز بُز ، خان ، خُروس ، آقا ، بیگ ، پدر ، برادر ، خواجه ، پسر ، پسر ،

شهریار ، آهوی نر ، شیر نر ، شیر مرد ، مردِ رویش ، شوهر ، مرد۔

(ج) درج ذیل الفاظ کی جنس پہچائیں :

آدم ، درخت ، سنگ ، مرد ، خواهر ، چشم ، سبزی ، آتش ، داماد ، دوست ، شریک ،

همدم ، مشتری۔

GRAMMAR SECTION (English)

1

SINGULAR & PLURAL (مفرد و جمع)

It is very easy to make plural in Persian. In classical Persian, the rule for forming plurals of nouns are :

(A) Add 'ان' to animate nouns (people or higher animals) e.g. :

→ ياران (sister) → يار (sisters); خواهران (friend) → خواهر (friends);
 طفـلـان (child) → طـلـفـلـ (children); شـاـگـرـدـانـ (pupil) → شـاـگـرـدـ (pupils);
 مـرـغـانـ (bird) → مـرـغـ (birds) etc.

(B) Add 'ها' to inanimate nouns (lower animals or things) e.g. :

→ مداد (pencil) → مدادها (pencils); ماه (month) → ماهها (months);
 سنگ (stone) → سنگها (stones); میز (table) → میزها (tables)

But in 'Modern Persian' we can use 'ـها' or 'ـان' for most animate ones. We always use 'ـها' for inanimate ones. e.g. :

→ مـرـغـهاـ - دـوـسـتـهاـ - چـشـمـهاـ - درـخـتـهاـ - زـنـهاـ etc.

(C) If the nouns end in 'ا' or 'و' add 'ـیـان' for reasons of euphony. e.g. :

→ درـوغـگـوـیـانـ - جـنـگـجـوـیـانـ - آـقـایـانـ - دـانـایـانـ - آـهـوـیـانـ - دـانـشـجـوـیـانـ etc.

(D) In nouns ending in a vowel 'ه' the 'ه' is dropped and we add 'ـگـانـ' e.g. :

→ پـشـمانـدـگـانـ - پـسـمانـدـهـ ; سـtarـگـانـ - سـtarـهـ ; پـرـندـگـانـ - پـرـنـدـهـ
 باـشـنـدـگـانـ - رـائـهـ دـهـنـدـگـانـ - رـائـهـ دـهـنـدـهـ etc.

(E) If the number precedes noun, noun remains singular. e.g. :

→ چـهـلـ حـدـيـثـ - پـنـچـ انـگـشتـ - هـفـتـ رـنـگـ - چـهـارـ درـوـبـشـ - پـنـچـ گـوـشـهـ -
 هـفـتـ رـوزـ - سـهـ بـارـ - هـشـتـ پـهـلوـ - دـوـ بـراـدرـ etc.

More Examples :

Singular (مفرد)	Plural (جمع)	Singular (مفرد)	Plural (جمع)	Singular (مفرد)	Plural (جمع)
زن	زنان	مصبیت زده	مصبیت زدگان	بافنده	بافندگان
دُختر	دُختران	سیلاپ زده	سیلاپ زدگان	بچه	بچگان
مادر	مادران	پلنگ	پلنگان	پروردہ	پروردگان
پدر	پدران	کودک	کودکان	خواجه	خواجگان
پسر	پسران	پیر	پیران	فرشته	فرشتگان
مرد	مردان	مُرید	مُریدان	کُشته	کُشتگان
درویش	درویshan	ماشین	ماشین ها	اعزاز یافته	اعزاز یافتگان
بزرگ	بزرگان	توب	توب ها	سیارہ	سیارگان
سگ	شگان	روز	روزها	تابیدہ	تابیدگان
دانش مند	دانش مندان	اسم	اسم ها	تشنه	تشنگان
مردم	مردمان	چیز	چیزها	زلزلہ زدہ	زلزلہ زدگان
		قلم	قلم ها	دیدہ	دیدگان

(A) Write singular :

دانش آموزان ، مورچگان ، گوسفندان ، پزشکان ، عروسک ها

(B) Make plural :

آموزگار ، باد ، اسب ، بزرگ ، خواجه

2

ADJECTIVAL CONSTRUCTION (مرگب توصیفی)

An adjective (صفت) is a word used with a noun to denote some quality or other attributes belonging to the person or the thing represented by the noun e.g. شیرین meaning sweet, بزرگ big and سیاه means black etc.

Examples :

سیبِ شیرین (a sweet apple)

میهنِ بزرگ (a big country)

سگ سیاه (a black dog)

سنگ and میهن , سیب شیرین , بزرگ and سیاه are adjectives and موصوف (mowsoof) is a noun, qualified by these adjectives and are called موصوف .

In a sentence صفت (mowsoof) is generally placed after موصوف and both are connected with zeer (زیر) which is called اضافتِ توصیفی (e). In case the last letter of موصوف is 'ا' or 'و' then zeer is replaced by 'ی' and pronounced 'ye' as in لیموی ترش and هوای سرد etc.

راہِ راست - کلاہِ کج - گربہ سفید - خانہ قشنگ etc. If the last letter is 'ه' or 'ر' as in 'ها' or 'رها' etc.

These constructions are called 'Adjectival construction.'

Examples :

دُختر زیبا	دوای تلخ	بچہ کوچک	مردِ گرسنه	خوی نیک
جُوجہ سفید	آبِ خنک	بوی بد	پنجرہ بستہ	مادرِ مهربان
روی قشنگ	تخته سیاه	گلِ سُرخ	لیموی ترش	نارگی شیرین

Exercise / پُرسش

(1) Add adjective to the following words :

لباس ، اسب ، میوه ، گلابی ، پسر ، کتاب

(2) Translate into Persian :

گرم ہوا ، اونچا درخت ، پرانا جوتا ، کڑوا پھل

(3) Translate into Urdu :

در کہنے ، وطن عزیز ، مرد دانا ، صدای بلند

3

POSSESSIVE CONSTRUCTION (مرکب اضافی)

مضافِ نسبتی مضافِ الیه مضاف

Every possessive construction must have three parts viz the first of the governing noun is termed as ' مضاف' and the other noun governed is called ' مضاف الیه ' and the vowel zeer (ـ) is called ' کسرة اضافي ' or ' اضافت نسبتی '.

' مركب اضافي ' the genitive or possessive case is formed by the short vowel zeer to the noun as in كتاب شهلا meaning bunch of grapes. shahla's book. In these constructions مضاف الیه and انگور are used in the same way as we have used in ' اضافت توصيفي '.

Examples :

صندلی پزشک	کلاہ برادر	خانہ پرویز
ماہی دریا	مار آستین	پنجرہ من
آب و هوای افریقہ	نان گندم	نامہ پدر
سزای موت	بیاض سلیم	کتاب خانہ دبستان
دوای مریض	آب حوض	گربہ لیلی

پُرسش / Exercise

- (1) Add مضاف الیه or مضاف to the following words :

پیراہن ، پا ، خانہ ، درخت ، چشم

- (2) Translate into Persian :

جو کا دانہ ، باغ کا دروازہ ، کشمیر کا سیب ، شیخ سعدی کا وطن ، سر کا درد

- (3) Translate into English :

سگ کوچہ ، بچہ راہل ، مدادِ دانش جو ، آرزوی دل ، باغ آفریدی

4

(اشارہ و مشاروُالیہ) DEMONSTRATIVE PRONOUNS

That

آن

— This

این

Those

آنها (یا) آنان

— These

اینها (یا) اینان

Those pronouns which point out the thing to which they refer are called 'اشارہ' (Demonstrative Pronouns).

To point out an object near to the speaker meaning 'this' is used as singular and plural of it is این or اینان . To point out an object distant from the speaker meaning 'that' is used and plural of the same is آنها or آنان . The things which are pointed out are called مشاروُالیہ.

Examples :

This is a book. این کتاب است۔

This is a table. این میز است۔

This is a chair. این صندلی است۔

That is a car. آن ماشین است۔

That is a cow. آن گاو است۔

That is a policeman. آن پولیس است۔

5

(افعالِ معین) AUXILIARY VERBS (Forms of to be)

Past Tense (زمانۂ ماضی)

Present Tense (زمانۂ حال)

Plural

Singular

Plural

Singular

Positive (مثبت)

بُودند / باشند بُود / باشد اند / استند / هستند است / ست / هست

were

was

are

is

Negative (منفی)

نبوذند / نباشند نبود / نباشد نیستند نیست

were not

was not

are not

is not

(weren't)

(wasn't)

(aren't)

(isn't)

Auxiliary verb (to be) is used to complete the sentence and to show the presence or absence of some thing. To denote the presence in the 'Present Tense' اسْتَ and 'اند' 'اَنْدَ' in the 'Past Tense' 'بُونَدْ' and 'بُودْ' are used.

For Example :

That is a pencil. آن مداد است۔

Those are trees. آنها درختان هستند۔

The negative of the above forms are نیستند as. نیست and نیستند (This is not a pen) اینها شاگردان مدرسه نیستند (These are not pupils of school.)

	I Person		II Person		III Person	
	Plural	Singular	Plural	Singular	Plural	Singular
Personal Endings	هستیم	هستم	هستید	هستی	هستند	هست
Positive	ایم	ام	اید	ای	اند	است
Negative	نیستیم	نیستم	نیستید	نیستی	نیستند	نیست

Personal Endings (Past Tense) :

Positive	بُودیم	بُودم	بُودید	بُودی	بُودند	بُود
Negative	نبودیم	نبودم	نبودید	نبودی	نبودند	نبود

6

INFINITIVES (مصادر)

' مصدر' (Infinitives) is plural of ' مصدر' (Infinitive) Every infinitive or verb in 'Persian' always ends either with تَن or دَن Hence these two terminations are called علامتِ مصدر (the sign of infinitive) such as آمدَن to come, نشَستَن to sit.

All Persian verbs end in ن. If we drop the final letter ن from the verb, we get past-stem مادهٗ ماضی of the verb (which is always in the past-indefinite tense third person singular) Past and present stem of the verb helps us to form tenses. Few verbs with their past and present stem are given in 'Urdu Section' (i.e. at page nos. 11 & 14)

There are three tenses which divide the verb into three types. They are :

- (1) Past Tense (ماضی) (2) Present Tense (حال) and (3) Future Tense (مستقبل)

There are six kinds of Past Tense (ماضی) :

(1) Past Indefinite Tense	(ماضی مطلق)
(2) Present Perfect Tense	(ماضی قریب)
(3) Past Perfect Tense	(ماضی بعيد)
(4) Past Continuous Tense	(ماضی استمرای)
(5) Dubious Past Tense	(ماضی شکیه)
(6) Past Optative Tense / Conditional Past	(ماضی تمنائی)

Persian Sentence : In a Persian sentence the subject comes at the beginning and the verb comes at the end, and the attributes come in the middle. In the sentence the verb must agree with its subject in number and person. Therefore, the conjugation takes place according to the number and the person as :

* فیروز از بازار آمد * پسران از بازار آمدند

The Past Indefinite Tense (ماضی مطلق) represents an action that has been completed in the past but does not indicate the correct time of action.

To form 'ماضی مطلق' we drop the final letter 'ن' from the 'مصدر' which gives us past stem of the verb. To the past stem (ماذہ ماضی) we add the personal endings and this gives us the Past Indefinite Tense.

'Personal-Ending' and 'Conjugation' :

	I Person		II Person		III Person	
	Plural	Singular	Plural	Singular	Plural	Singular
Personal Endings	یم	م	ید	ی	ند	No Ending
Conjugation	رفتیم	رفتم	رفتید	رفتی	رفتند	رفت
Translation	We went.	I went.	You went.	Thou went.	They went.	He/She Went.

SUBJECTIVE PRONOUNS (ضمائر فاعلی)

	I Person		II Person		III Person	
	Plural	Singular	Plural	Singular	Plural	Singular
Personal Endings	—	—	—	—	—	—
Subjective Pronouns	ما	من	شما	تو	ایشان	او
Translation	We	I	You	Thou (you)	They	He/She/It

A word that is used in place of a noun is called 'ضمیر' and the pronouns which indicate the subject are called subjective pronouns (ضمائر فاعلی) or (personal pronouns)

Examples :

اورفت ، ایشان بہ بازار رفتند ، تو سب خوردی ، شما از بازار میوہ ہائی تازہ خریدید ، من نامہ نوشتیم ، مابہ دوستان خود برای گردش لب دریا رفتیم ، ایشان با ماشین از کجا آمدند؟ ماچہ کار کردیم ، من در جنگل شیر دیدم۔

Personal pronouns, personal endings and conjugation of a verb in 'Past Indefinite Tense'.

	I Person		II Person		III Person	
	Plural	Singular	Plural	Singular	Plural	Singular
Personal pronouns	ما	من	شما	تو	ایشان	او
personal endings	یم	م	ید	ی	ند	o Ending
Conjugation	ما آمدیم	من آمدم	شما آمدید	تو آمدی	ایشان آمدند	او آمد
Translation	We came	I came	You came	You came	They came	He/She came

Exercise / پرسش

(1) Translate into English :

او کتاب احمد آورد ، ما گلاب خوب آوردیم ، من "شاہ نامہ فردوسی" خواندم ، ایشان لباس ہائی نو پوشیدند ، شما از بازار میوہ تازہ خریدید ، تو بہ براذر حامد نامہ نوشتی -

(2) **Conjugate** ' مصدر ، آورن ، خوردن و پُرسیدن ' **in present tense** (ماضی مطلق) **with translation :**

(3) **Fill in the blanks with appropriate pronouns :**

- ۱ از بازار نان آورد -
- ۲ آب خنک نوشیدند -
- ۳ قلم نو خریدم -
- ۴ کار خود را کردیم -
- ۵ سیب شیرین خوردید -
-

10

OBJECTIVE PRONOUNS (ضمائر مفعولی)

Pronouns which are used as an object are called (ضمائر مفعولی) objective Pronouns.

I Person		II Person		III Person	
Plural	Singular	Plural	Singular	Plural	Singular
مارا	مرا	شمارا	ترا	ایشان را	اورا
To us	To me	To you	To you	To them	To him or To her

11

POSSESSIVE PRONOUNS (ضمائر اضافی یا ضمائر متصل)

Pronouns which indicate possession are called ضمائر اضافی Possessive Pronouns

ضمائر متصل as they are written on to the word as ضمائر اضافی قلمش his pen, my pen : قلمم

I Person		II Person		III Person	
Plural	Singular	Plural	Singular	Plural	Singular
مان	م / ام	تان	ت / ات	شان	ش / اش
قلم مان	قلم	قلم تان	قلمت	قلم شان	قلمش
our pen	my pen	your pen	your pen	their pen	his pen her pen
خانه مان	خانه ام	خانه تان	خانه ات	خانه شان	خانه اش
our house	my house	your house	your house	their house	his / her house

Examples of the uses of ضمائر اضافی and ضمائر مفعولی :

من احمد را نامه نوشتم ، او کتابم بُردش ، لباس های شان خوب اند ، برادرم دیروز از ممبئی آمد ،
مادر مان مارا طعام های خوش ذائقه خورانند ، شما مدادم دادید ، تو درس جغرافیه را خواندی ، من خانه
شان رفتم ، ایشان روز سه شنبه بمدرسه نرفتند .

● Translate in to Persian :

- (1) I went to his house.
 - (2) My sister brought oranges from Nagpur.
 - (3) Pupils books are in their bags.
 - (4) Your brother wrote a letter.
 - (5) We drank cold water.
-

12

PRESENT PERFECT TENSE (ماضی قریب)

The Present Perfect Tense (ماضی نقلی یا ماضی قریب) denotes recent completion of an action in near past.

This tense is regularly formed by suffixing ‘ه است’ to the past stem (or the Past Indefinite) with appropriate personal endings as shown in the below :

I Person		II Person		III Person	
Plural	Singular	Plural	Singular	Plural	Singular
ایم	آم	اید	ای	اند	No Ending
آمده ایم	آمده آم	آمده اید	آمده ای	آمده اند	آمده است
We have come	I have come	You have come	You have come	They have come	He / She has come

Examples :

خدا زمین و آسمان را آفریده است ، ایشان برای ما میوه های تازه فرستاده اند ، من آب خنک نوشیده ام ، ما او را کتاب های خوب داده ایم ، تو برا در حمید را نامه نوشته ای ، شما میز و صندلی خریده اید ، او کتابم بُردۀ است ، ما قلم قشنگی آورده ایم ، من "گلستان سعدی" را خوانده ام -

Exercise / پُرسش

- (1) **Conjugate** گفتن ، خواندن و خریدن **in present perfect tense** (ماضی قریب) with translation.

- (2) Fill in the blanks with appropriate pronouns :

..... نان آورده اند - (i)

..... از قلم سُرخ نوشته ام - (ii)

..... کار خوب کرده اید - (iii)

- (3) Translate into English :

ایشان لباس های نو پوشیده اند - (i)

تو "داستان الف لیله" شنیده ای - (ii)

من درس خود را حاضر کرده ام - (iii)

ما او را میوه های شیرین و تازه داده ایم - (iv)

او قلم قشنگی آورده است - (v)

13

حروف های جارّه (حروف اضافی) PREPOSITION

Preposition (حروف اضافه) is a word placed before a noun or a pronoun to show the relation between it and some other word in the sentences.

The prepositions in Persian fall into two groups.

(1) Those used without ezafat (اضافت) zeer as :

با ، به ، در ، از ، جُز ، بَر ، تا ، بی etc.

(2) Those which require ezafat (اضافت) to join the noun as :

روی ، زیر ، بیرون ، برای ، درون ، توی ، نزدیک ، پیش etc.

۱- او درون اتاق رفت -

۲- من امروز از ناگپور آمدم -

Examples :

پدرِ من دیروز از دکان برای من قلم خرید ، من نامه شما زیر کتاب نهاده ام ، ایشان توی اُتاق نشسته اند ، موهن با اتوبوس به ایست گاه رفته است ، کتابِ منیره روی میز است ، پرنده بَر درخت است ، خانه اش نزدیک خانه من است -

Exercise / پُرسش

(1) Fill in the blanks with appropriate Prepositions :

ما بازار شما سیب و میوه های تازه آوردیم - (i)

بچه ها خانه مدرسه رفتند - (ii)

دوستِ من صبح شام گردش کرد - (iii)

من کتابش روی میز گذاشته ام - (iv)

..... ممبئی اورنگ آباد پانصد کیلومیتر فاصله است - (v)

(2) Translate into 'Persian' :

- (i) Rashid sat on a chair.
- (ii) He put a pencil on a table.
- (iii) Gopal went Delhi with his friends.
- (iv) Ashher wrote me a letter from Malegaon.

14**(حرف های استفهام) INTERROGATIVE PARTICLES**

The word which are used to ask a question or to frame a question are called **حرف های استفهام**.

Interrogative particles in 'Persian' are given below with their meanings.

که (کی) = Who ; چرا = What ; چه = Why ; چندتا = How many ;
کجا = Where ; کدام = Which ; آیا = Whether ; چگونه = How
کی (چه وقت) = When ; گی (چه وقت) = Whether ; چگونه = How

Examples :

Mahmood از دهلي آمد .	●	(۱) کي از دهلي آمد ؟
Hamid به بازار رفت .	●	(۲) حامد به کجا رفت ؟
زبیر با دو چرخه به مدرسه رفت .	●	(۳) زبیر چطور به مدرسه رفت ؟
من سه خواهران دارم .	●	(۴) تو چندتا خواهران داري ؟
من ديروز صبح از امراءتی آمدم .	●	(۵) شما کي (چه وقت) از امراءتی آمدید ؟

Exercise / پرسش

- Fill in the blanks with appropriate 'حروف های استفهام' :**

(چه ، چرا ، آیا)	(۱) شما اين کار کردید ؟
(کي ، چه ، کجا)	(۲) ايشان از دهلي آمدند ؟
(کي ، چندتا ، چه)	(۳) تو برا در شکيل را جواب دادی ؟
(چه ، کي ، کدام)	(۴) او اين کتاب را از خريد ؟
(کجا ، چه ، چطور)	(۵) اسم مادرش است ؟

15**(ماضي بعيد) PAST PERFECT TENSE**

The Past Perfect Tense (ماضي بعيد) represents an action that has been completed before a certain moment in the past. This tense is regularly formed by suffixing the past stem (or past indefinite) of the verb with appropriate personal endings as shown in the table below :

I Person		II Person		III Person	
Plural	Singular	Plural	Singular	Plural	Singular
ھ بُودیم	ھ بُودم	ھ بُودید	ھ بُودی	ھ بُوند	ھ بُود
ما دیده بُودیم	من دیده بُودم	شمادیده بُودید	تو دیده بُودی	ایشان دیده بُوندند	او دیده بُود
We had seen	I had seen	You had seen	You had seen	They had seen	He / She had seen

Examples :

او انعام یافته بُود ، تو قلمش بُردہ بُودی ، من از باغ سیب رسیده آورده بُودم ، شما شیر گرم نوشیده بُودید ، ما در جنگل پلنگ دیده بُودیم ، ایشان دیروز به کجا رفته بُوندند۔

Exercise / پُرسش

(1) Conjugate 'خوردن و نشستن' in Past Perfect Tense (ماضی عید) with translation.

(2) Fill in the blanks by using appropriate verb 'Past Perfect Tense' :

(پُرسیدن) من از پرویز (i)

(کردن) ایشان کار نیک (ii)

(خواندن) او "گلستان سعدی" (iii)

(نشستن) شما در اتاق روی نیمکت (iv)

(3) Translate into 'Persian' :

- (1) You had seen the cat.
- (2) Why had he come here ?
- (3) Akber and Jameel had given examination.
- (4) We had gone to the school.
- (5) Why had you laughed ?

'Aorist' indicates an indefinite clause, thus indicating both present as well as future tense.

'Aorist' form is formed by adding 'د' to the present stem 'مادّه مضارع' of the verb. A short vowel zabar (—) is also placed on the letter preceding 'د' as from the verb 'رفتن' 'رَوَد' رَوْد meaning he goes or he will go is formed.

Few more examples :

فعل مضارع	مادّه مضارع	مصدر
Aorist	Present Stem	Infinitive
آورَد	آور	آوردن
كُنَد	كُن	كردن

During conjugation 'د' is replaced by personal endings to person and the number as given in the table below :

I Person		II Person		III Person	
Plural	Singular	Plural	Singular	Plural	Singular
ام	م	ید	ی	ند	No Ending
ما یا بیم	من یا بم	شما یا بید	تو یا بی	ایشان یا بند	او یا بد
We we get	I I get	You you all get	You you get	They these people get	He / She He gets

- Translate into 'English' :

- ۱ حالا چه کنیم و کجا برویم؟
- ۲ در نامه چه بنویسند؟
- ۳ اگر تودوا بخوری خوب بشوی -
- ۴ بچه ها مار را نزند مبادا بگرد -
- ۵ اگر با ما دیگر کاری ندارید مخصوص شویم -

17

PRESENT TENSE (زمانه حال)

The Present Tense (زمانه حال) shows an action being done. For example :

می آید He comes or coming, می رود He goes or going.

It is formed by prefixing the particle 'می' to the 'Aorist' forms as given below in the table :

I Person		II Person		III Person	
Plural	Singular	Plural	Singular	Plural	Singular
می نویسیم	می نویسم	می نویسید	می نویسی	می نویسند	می نویسد
We write	I write	You write	You write	They write	He / She writes
We are writing	I am writing	You are writing	You are writing	They are writing	He / She is writing

Examples :

- (i) ما از دبستان می آییم - (ii) ایشان کار خود را انجام می دهند -
- (iii) مانame احمد می خوانیم - (iv) من امروز به ممبئی می روم -
- (v) در تابستان هوا گرم می شود - (vi) تو به کجا می روی ؟
- (vii) امروز مادر من از ممبئی می آید -

Exercise / پرسش

(1) Conjugate 'آمدن و رفتن' in Present Tense : (زمانه حال)

(2) Translate into 'English' :

- (i) او کار می کند -
- (ii) ما برای گردش می رویم -
- (iii) در فصلی بهار میوه ها می رساند -
- (iv) مومن چه می خورد ؟
- (v) برادر شما در حیاط مدرسه بازی می کند -

(3) Translate into 'Persian' :

- (i) He is writing a letter.
- (ii) Seema is going from school to the house.
- (iii) Why are you hurting the cat.

18

FUTURE TENSE (زمانه مستقبل)

The Future Tense denotes an act that shall take place some time in future for example **خواهد آمد** He will come. To form 'Future Tense' add **خواهد** as a prefix to past stem of the verbs as **خواهد آمد** He will come. It is third person singular of **مستقبل**.

To form other persons replace 'د' with the appropriate personal endings as usual. Remember **خواهد** will be conjugated and the principal verb will remain unchanged as shown in the table below :

I Person		II Person		III Person	
Plural	Singular	Plural	Singular	Plural	Singular
خواهیم کرد	خواهم کرد	خواهید کرد	خواهی کرد	خواهند کرد	خواهد کرد
We shall do.	I shall do.	You will do.	You will do.	They will do.	He/She/Will do.
خواهیم رفت	خواهم رفت	خواهید رفت	خواهی رفت	خواهند رفت	خواهد رفت
We shall go.	I shall go.	You will go.	You will go.	They will go.	He/She/Will go.
خواهیم خواند	خواهم خواند	خواهید خواند	خواهی خواند	خواهند خواند	خواهد خواند
We shall read.	I shall read.	You will read.	You will read.	They will read.	He/She/Will read.

Examples :

من از بازار سبک خواهم آورد، ما امسال بزیارت خانه کعبه خواهیم رفت، ایشان برای پدر و مادر از ناگپور پر تغال خواهند آورد، شما چه خواهید کرد؟ او از مدرسه کی خواهد آمد؟

پُرسش / Exercise

(1) Translate into 'English'

ما فردا به ممبئی خواهیم رفت - (i)

من برای دوستم تحفه ای خواهم خرید - (ii)

ایشان لباس نو خواهند پوشید - (iii)

خُدا ما را خواهد آمر زید - (iv)

او به ممبئی خواهد رفت - (v)

(2) Conjugate ' مصدر، گفتن و نوشتن' in Future Tense with translation.

19

(A) IMPERATIVE

Imperative is a word of command and since the person commanded must be a person spoken to, it is always used in the second person singular and plural.

It is formed by prefixing 'ب' to the present stem of the verb as given below :

فعل امر		مادۂ مضارع	مصدر
III Person		Present stem	Verb
Plural	Singular	-	-
بدھید	بده	د	دادن
you all give	you give	give	To give
بخارید	بخار	خور	خوردن
you all eat	you eat	eat	To eat

Examples :

جواب بده ، آب تازه بنو شید ، به مدرسه برو ، جواب بنویسید۔

(B) PROHIBITIVE/NEGATIVE IMPERATIVE (فعل نهی)

It is a word of negative command, which prohibits from doing some thing. It is also used in the second person singular and plural only.

It is formed by prefixing ‘م’ or ‘ن’ to the present stem of the verb as given below :

Negative Imperative		Imperative	
Plural	Singular	Plural	Singular
[Don't go] مروید / نروید	[Don't go] مرو / نرو	بروید	برو
[Don't eat] مخورید / نخورید	[Don't eat] مخور / نخور	بخارید	بخار
[Don't come] میایید / نیایید	[Don't come] میا / نیا	بیایید	بیا
[Don't do] مکنید / نکنید	[Don't do] مکن / نکن	بکنید	بکن
[Don't hurt] میآزارید / نیآزارید	[Don't hurt] میآزار / نیآزار	بیآزارید	بیآزار
[Don't say] مگویید / نگویید	[Don't say] مگو / نگو	بگویید	بگو
[Don't write] منویسید / ننویسید	[Don't write] منویس / ننویس	بنویسید	بنویس

Examples :

از خانه بیرون مرو ، کسی را دشنام مده ، کار امروز بفرد امگذار ، به آواز بلند نخوانید ، مشب به خانه من میا ، خاموش منشین ، سروصدا مکن ، آنچه ندانی مگو ، روی کتاب ننویس ، حسرت نخورید خدا بزرگ است.

Exercise / پُرسش

- Translate the above sentences into 'English' :

20**CONJUNCTION (حرفِ ربط)**

‘حرفِ ربط’ (The conjunction) is a word that joins two words, phrases or sentences.

آمدن ما و رفتن او قلم و کتاب the pen and the book ; our coming and his going

این خوب است اما آن خوب تر است this is good but that is better.

The following are the more common conjuctions used in 'Persian' :

که (that), اگر (if), چون (as), شاید (perhaps), پس (then), نه (not), تا (till), هرگاه (however much), هر چند (however), همانکه (as soon as), چندان که (when ever), تا یانکه (until), ولی، اما (but) etc.

21**THE GENDER (جنس)**

Gender (جنس) denotes maleness or femaleness or absence of sex of the person or thing named. A noun that names a male animal is said to be of جنس مذکور or Masculine Gender, such as باردار، پدر، خروس، اسپ نر as جنس مؤنث or Feminine Gender, such as ماده، مادر، خواهر. A noun that names an inanimate object is of لا جنس or Neuter Gender, such as سنگ； while a noun that names both the male and the female is of جنس مشترک or common Gender, such as پرنده، دوست etc.

When we want to express the sex definitely we add ماده for maleness and نر for femaleness to the noun, e.g. :

شیر نر = lion ; شیر ماده = lioness

سگ نر = dog ; سگ ماده = bitch

فیل نر = bull – elephant ; فیل ماده = cow – elephant

sometimes مرد or زن is also used to express sex in human beings :

مرد گدا = beggar (male) ; زن گدا = female beggar

پیر مرد = old man ; پیر زن = old woman

شیر مرد = hero ; شیر زن = heroin

There will be no change in verb according to the gender in Persian, as it is formed in English Language.

Examples :

(1) He went	اورفت
She went	اورفت
(2) Sadan went	سعدان رفت
Nazeeha went	نژیهہ رفت

□□□□□□□□□□	پُرسش / Exercise
------------	------------------

(1) Give the 'جنس مذکور' of the following nouns :

مادر، خواهر، عروس، ماکیان، شتر ماده، اسب ماده، پیرزن، خانم، بانو، بیگم، بُز ماده، زن رخت شو، خاتون، شهر بانو، دُختر، آهوی ماده، زن -

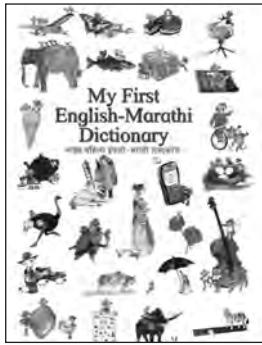
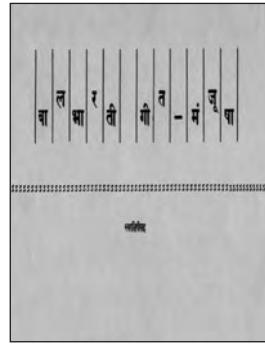
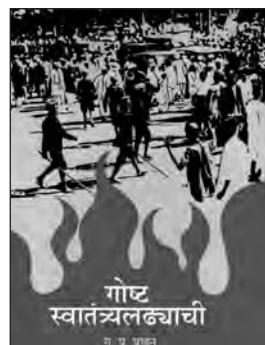
(2) Give the 'جنس موئنث' of the following nouns :

مرد خیاط، داماد، بُز نر، خان، خروس، آقا، بیگ، پدر، برادر، خواجه، پسر، شهریار، آهوی نر، شتر نر، شیر مرد، مرد درویش، شوهر، مرد -

(3) Point out the words used as جنس مشترک :

آدم، درخت، سنگ، مرد، خواهر، چشم، سبزی، آتش، داماد، دوست، شریک، همدم، مشتری -

- पाठ्यपुस्तक मंडळाची वैशिष्ट्यपूर्ण पाठ्येतर प्रकाशने.
- नामवंत लेखक, कवी, विचारवंत यांच्या साहित्याचा समावेश.
- शालेय स्तरावर पूरक वाचनासाठी उपयुक्त.

पुस्तक मागणीसाठी www.ebalbharati.in, www.balbharati.in संकेत स्थळावर भेट क्या.

साहित्य पाठ्यपुस्तक मंडळाच्या विभागीय भांडारांमध्ये विक्रीसाठी उपलब्ध आहे.

ebalbharati

विभागीय भांडारे संपर्क क्रमांक : पुणे - ☎ २५६५९४६५, कोल्हापूर- ☎ २४६८५७६, मुंबई (गोरेगाव) - ☎ २८७९९८४२, पनवेल - ☎ २७४६२६४६५, नाशिक - ☎ २३१९५९९, औरंगाबाद - ☎ २३३२९७९, नागपूर - ☎ २५४७७९६/२५२३०७८, लातूर - ☎ २२०९३०, अमरावती - ☎ २५३०९६५

महाराष्ट्रास्थित बोर्ड आफ सीकंडरी एन्ड हाई सीकंडरी एज्युकेशन पॉने.
बरगा-ई-फारसी (परशियन) ड. ९ वी

₹ 67:00